

Handling 2024 nr 134

Yttrande över motion av Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) om att utreda möjligheten att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

Den av Mariette Höij Risberg och Jessica Blixt väckta motionen avslås.

Vid behandling av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Axel Josefson (M) yrkade bifall till yrkande från D, M, L och KD den 3 juni 2024.

Ordföranden Jonas Attenius (S) yrkade att motionen skulle avstyrkas.

Kommunstyrelsen beslutade utan omröstning att avstyrka motionen.

Göteborg den 12 juni 2024
Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Mathias Sköld

Yttrande

2024-05-24

Ärende nr: SLK-2023-01090

Yttrande angående – Motion av Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) om att utreda möjligheten att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik.

Yttrandet

Att hantera frågor relaterade till ungdomsvård och psykiatrisk behandling på kommunal nivå kan vara mindre lämpligt av flera skäl. För det första kan enskilda kommuner sakna tillräckliga resurser och expertis för att tillhandahålla den specialiserade vård och behandling som krävs för unga med komplex psykisk och psykiatrisk problematik. Dessutom kan det vara svårt för enskilda kommuner att upprätthålla höga kvalitetsstandarder och säkerställa likvärdig vård för alla ungdomar inom sitt ansvarsområde. Genom att samordna insatserna på nationell och regional nivå kan man säkerställa att resurser och expertis används på ett effektivt sätt och att ungdomar får den vård och behandling de behöver för att må bra och utvecklas positivt.

Nationell och regional nivå kan erbjuda en bredare och mer samordnad strategi för att möta behoven hos unga med komplex psykisk och psykiatrisk problematik. Genom att kombinera resurser och expertis på dessa nivåer av förvaltningen kan en mer robust och effektiv strategi skapas för att tillhandahålla vård och behandling av hög kvalitet.

På nationell nivå fastställs övergripande riktlinjer och standarder för vård och behandling av unga. Detta kan inkludera regleringar kring kvaliteten på vården, utbildningskrav för personal och rättigheter för patienter. Genom att ha gemensamma riktlinjer säkerställs att ungdomar får likvärdig vård oavsett var i landet de bor. På regional nivå kan man sedan anpassa dessa övergripande riktlinjer till lokala förhållanden och behov. Genom att arbeta nära regioner och kommuner anpassas specifika utmaningar och möjligheter identifieras i varje område (skraddarsydda lösningar som passar bäst för den lokala kontexten). Detta kan inkludera att utveckla samarbeten mellan olika aktörer inom vård och socialtjänst för att säkerställa ett holistiskt och samordnat tillvägagångssätt för ungdomar i behov av heldygnsvård.

Yrkande angående – Motion om att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda förutsättningarna för att ta fram en modell för integrerad vård i dialog med Västra Götalandsregionen, likt den modell regionen redan har med SIS, för att ge en samlad vårdinsats av god kvalitet på ett eller flera HVB med inriktning mot psykiatrisk problematik.
2. Motionen anses vara besvarad.

Yrkandet

Av remissvaren framgår det att Socialförvaltningarna har missuppfattat intentionen bakom motionen. Syftet är inte att fler HVB (hem för vård- och boende) ska drivas i kommunal regi. Bakgrunden till motionen är att unga med sammansatt social och psykiatrisk problematik i dagsläget har svårt att få rätt vård och behandling, eftersom det saknas HVB med inriktning för deras särskilda behov.

Trots behovet av vård och behandling befinner sig ofta unga med sammansatt social och psykiatrisk problematik på HVB utan adekvat psykiatrisk behandling. Först när deras psykiatriska tillstånd blir ohållbart, överförs de till SiS-institutioner till en kostnad av cirka 12 000 kr per dygn och där de inte heller får rätt vård och behandling. Den destruktiva cykeln av självskadebeteende riskerar att fortsätta och trappas upp istället för att brytas av tidig integrerad vård. Många unga med social och psykiatrisk problematik har vittnat om hot och våld inifrån SiS-institutioner och har berättat att deras hälsa försämrats både under och efter placeringen.

Alla barn har rätt att känna sig trygga, och socialtjänstens arbete ska präglas av ett barnperspektiv där barnets bästa är i fokus. Barn och unga har även rätt att få sina behov av hälso- och sjukvård tillgodosedda. Redan år 2005 antogs avtal enligt Västbus riktlinjer för barn och unga med komplex social och psykiatrisk problematik i Västra Götaland. Dessa avtal reglerade samarbetet mellan Västra Götalandsregionen och dess kommuner. Med tiden har nya regelverk tillkommit och ersatt Västbus, inklusive lagstiftning, riktlinjer från Socialstyrelsen och Skolverket samt regionala avtal och överenskommelser. En generell skyldighet att samverka kring barn och unga på individnivå finns nu enligt Socialtjänstlagen (SoL) och Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) när det behövs insatser från både kommun och region.

Staden behöver därför tillsammans med regionen ta ett helhetsgrepp när det gäller barn och unga med social och psykiatrisk problematik, där vården integreras. Där kommunen ansvarar för omsorg och

sociala behandlingsinsatser och regionen ansvarar för den medicinska psykiatriska behandlingen. Det dubbla huvudmannaskapet där barn och unga som vårdas enligt LVU eller SoL och samtidigt har behov av psykiatrisk kompetens ska kunna få insatser från båda huvudmännen och insatserna behöver integreras i en gemensam och sammanhållen vårdinsats för denna mycket sköra och utsatta grupp.

Med detta yrkande föreslår vi en utredning om att integrera psykiatrisk vård och behandling i ett eller flera redan etablerade HVB samt hur driften av dessa lämpligen bäst kan samordnas med psykiatrisk expertis från Västra Götalandsregionen. Motionen anses därför besvarad.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-04-02

Ärendenummer SLK-2023-01090

Handläggare

Britta Timan

Telefon: 031-368 04 56

E-post: britta.timan@stadshuset.goteborg.se

Motion av Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) om att utreda möjligheten att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik

Motionen

Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) föreslår att kommunfullmäktige beslutar att kommunstyrelsen och socialnämnd Sydväst får i uppdrag att i samverkan med socialnämnd Centrum, Nordost och Hisingen, utreda möjligheten att inrätta ungdomshem riktat till de unga som är i behov av heldygnsvård, som idag LVU-placeras på SiS eller HVB, på grund av sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik. Vidare föreslår motionärerna att kommunstyrelsen och socialnämnd Sydväst får i uppdrag att i samverkan med socialnämnd Centrum, Nordost och Hisingen, ta fram förslag på hur driften av ungdomshem för dessa unga, kan se ut samt komma med förslag på möjliga samarbetsformer med regionen.

Motionärerna framhåller att staden har svårigheter att ge tillfredsställande vård och behandling åt unga med komplex psykisk och psykiatrisk problematik. Många får inte den vård de behöver inom BUP:s heldygnsvård och hamnar istället på SiS, som fått kritik för bristande vård och övergrepp. Platsbristen på SiS leder också till att såväl unga kriminella som unga i behov av psykiatrisk vård placeras tillsammans med andra på öppna HVB-hem. För att förbättra situationen föreslår motionärerna att frågan om att inrätta specialiserade ungdomshem för unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik utreds. Motionärerna framhåller att det är viktigt att utredningen belyser vilka insatser som skulle behövas för att säkerställa att dessa unga får hjälp och behandling från rätt profession. Det bör även framgå om Gryning vård AB är en lämplig aktör för driften och om verksamheten kan samordnas med expertis från Västra Götalandsregionen.

Remissinstanser

Motionen har remitterats för yttrande till socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost samt Sydväst. Remissinstansernas svar är sammanställda i nedanstående tabell.

Nämnderna lämnar likalydande svar.

Remissinstans	Beslut	Kommentar
Socialnämnd Centrum	Avstyrker	Nämndens bedömning är att motionens förslag omhändertas genom uppdrag i

	<p>Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande</p> <p>Protokollsanteckning M, L, KD, D</p>	<p>Göteborgs Stads budget 2024 om att öka andelen hem för vård och boende i egen regi samt genom arbetet med kategoristyrning och kategoriplan Barn och unga. Arbetet med kategoristyrning omhändertar beslut i kommunfullmäktige 2022-09-15 § 25 om att Göteborgs Stad ska ta fram en plan för hur kommunen på kort och lång sikt kan bedriva fler hem för vård eller boende i egen regi.</p>
Socialnämnd Hisingen	<p>Avstyrker</p> <p>Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande</p> <p>Yrkande L, M Yrkande S Yrkande SD Yrkande MP Yrkande C Yrkande V</p> <p>Omröstning</p> <p>Yttrande D</p>	<p>Se socialnämnd Centrum.</p>
Socialnämnd Nordost	<p>Avstyrker</p> <p>Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande</p> <p>Yrkande S Yrkande D</p> <p>Reservation M, KD, D</p>	<p>Se socialnämnd Centrum.</p>
Socialnämnd Sydväst	<p>Avstyrker</p> <p>Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande</p> <p>Yrkande D, M, L Yrkande S, MP, V Yrkande C</p>	<p>Se socialnämnd Centrum.</p>

	Omröstning	
	Reservation D	

Bedömning ur ekonomisk dimension

Socialnämnderna anger att stadens nettokostnad för verksamhetsområdet barn och unga år 2023 uppgick till 1 260 miljoner kronor. Institutionsvård är den insats som står för störst andel, 469 miljoner kronor 2023. Institutionsvården i form av HVB som utfördes i egen regi motsvarade ungefär sju procent av bruttokostnaden för insatsen 2023. Anledningen till köp av privata utförare är i huvudsak att det saknas alternativ inom stadens egen regi. 2023 var genomsnittskostnaden för institutionsvård 4 855 kr per dygn.

Kostnaden för att starta upp och driva HVB i egen regi påverkas av flera faktorer så som till exempel lokaler och hyreskostnader, personal och personaltäthet, lös inredning och annan utrustning, driftskostnader och underhåll. Inom ramen för arbetet med kategoristyrning Barn och unga är ett arbete med förprojektering av uppstart för att bedriva fler HVB i egen regi påbörjat. Socialnämndernas bedömning är att den totala nettokostnaden för insatsen HVB inte kommer att minska om staden driver fler HVB i egen regi. Detta då insatsen är kostsam oavsett om den bedrivs i egen eller privat regi. Med fler HVB i egen regi ökar dock möjligheterna för staden att kunna påverka utbudet och säkerställa att utbudet matchar de behov av HVB som staden har.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Socialnämnderna framhåller att vården för placerade barn och unga omfattar några av samhällets mest ingripande åtgärder. Kraven på rättssäkerhet, kvalitet och likvärdighet i vården måste vara mycket högt ställda. Socialtjänstens arbete ska präglas av ett barnrättsperspektiv och barnets bästa ska vara en given utgångspunkt i arbetet. Barn och unga som placeras utanför det egna hemmet ska alltid garanteras trygghet, säkerhet och en i övrigt god vård. Staden har ett ansvar för att tillse att det finns tillgång till HVB i den omfattning som krävs och att utbudet matchar de behov som staden har.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Bilagor

1. Motionen
2. Socialnämnd Centrums handlingar 2024-03-26 § 85
3. Socialnämnd Hisingens handlingar 2024-03-26 § 89
4. Socialnämnd Nordosts handlingar 2024-03-26 § 132
5. Socialnämnd Sydvästs handlingar 2024-03-27 § 81

Handling 2023 nr 240

Motion av Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) om att utreda möjligheten att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik

Göteborgs Stad klarar inte att säkerställa en god vård- och behandling för unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik som omfattas av beslut enligt lagen om vård av unga (LVU). Idag får endast ett fåtal unga med mycket komplex problematik, vård- och behandling inom heldygnsvården i den regionala barn- och ungdomspsykiatri (BUP). De som inte uppfyller kriterierna för BUP:s heldygnsvård men som pga. komplex problematik ändå är i behov av vård i skyddad miljö, placeras på Statens institutionsstyrelse (SiS). Trots att dessa ungdomar, oftast flickor, har en psykiatrisk och psykisk problematik erbjuds de ingen behandling och tvingas bo i en fängeslik miljö på SiS tillsammans med unga kriminella. Justitieombudsmannen (JO) och Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har upprepade gånger riktat allvarlig kritik mot SiS. Larm om övergrepp, vanvård, olagliga avskiljningar och bristande kompetens hos personalen har rapporterats. Det har även framkommit att personal med pågående utredningar för sexualbrott mot unga på hemmen, inte stängs av utan får fortsätta att arbeta i klientnära arbete.

Både unga kriminella och unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik LVU-placeras idag i första hand på låsta SiS-hem. Pga. ökad kriminalitet bland unga så räcker inte platserna på SiS och socialtjänsten tvingas frångå reglerna och istället placera både unga kriminella och unga i behov av psykiatrisk vård tillsammans med andra på öppna HVB-hem. Om vi istället erbjuder unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik, plats på riktade ungdomshem där de erbjuds adekvat vård och behandling får de en rättvis chans till ett väl fungerande liv. Dessutom frigörs fler platser på SiS så att unga kriminella inte placeras på öppna HVB-hem ihop med andra unga, utan kriminell bakgrund.

Staden behöver hitta nya vägar för att säkerställa att alla unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik, som omfattas av LVU, får det stöd och den rehabilitering som krävs. Vi föreslår därför en utredning för att se över möjligheterna att inrätta ungdomshem som riktar sig till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik, och som erbjuder adekvat stöd och behandling av utbildad personal. Det är viktigt att utredningen belyser vilka insatser som skulle behövas för att säkerställa att dessa unga får hjälp och behandling från rätt profession. Det bör även framgå om Gryning vård AB är en lämplig aktör för driften och om verksamheten kan samordnas med expertis från Västra Götalandsregionen.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen och socialnämnd Sydväst får i uppdrag att i samverkan med socialnämnd Centrum, Nordost och Hisingen, utreda möjligheten att inrätta ungdomshem riktat till de unga som är i behov av heldygnsvård, som idag LVU-placeras på SiS eller HVB, på grund av sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik.
2. Kommunstyrelsen och socialnämnd Sydväst får i uppdrag att i samverkan med socialnämnd Centrum, Nordost och Hisingen, ta fram förslag på hur driften av ungdomshem för dessa unga, kan se ut samt komma med förslag på möjliga samarbetsformer med regionen.

Mariette Höij Risberg (D)

Jessica Blixt (D)

§ 85 Svar på remiss - Motion av Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) om att utreda möjligheten att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik

N164-1699/23

Socialförvaltningen Centrum har 2024-02-22 upprättat ett tjänsteutlåtande i rubricerat ärende.

Yrkanden

Annelie Schagerström (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Nina Miskovsky (M) meddelar att (M), (L) och (KD) avstår från att delta i beslutet med hänvisning till yttrandet från (M), (L), (KD) och (D).

Beslut

Socialnämnden Centrum avstyrker motionen om att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik med hänvisning till de synpunkter och förslag som redovisas i tjänsteutlåtandet och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Socialnämnd Centrum förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Protokollsanteckning

Nina Miskovsky (M) önskar att följande anteckning från (M), (L), (KD) och (D) förs till protokollet:

Vi önskar återkomma med ställningstagande i kommunstyrelsen angående detta ärende.

Utdrag ur protokoll nr 5
Sammanträdesdatum: 2024-03-26

Dag för justering

2024-03-26

Vid protokollet

Sekreterare

Jeanette Nilsson

Ordförande

Jenny Broman (V)

Justerande

Nina Miskovsky (M)

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-02-22

Diarienummer N164-1699/23

Handläggare

Agneta Liesén, Ritva Gonzalez

Telefon:

E-post:ritva.gonzalez@socialcentrum.goteborg.se

Svar på remiss - Motion av Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) om att utreda möjligheten att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik.

Förslag till beslut

Socialnämnden Centrum avstyrker motionen om att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik med hänvisning till de synpunkter och förslag som redovisas i tjänsteutlåtandet och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Socialnämnd Centrum förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

I motion från Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) föreslås kommunfullmäktige besluta att kommunstyrelsen och socialnämnd Sydväst får i uppdrag att i samverkan med socialnämnderna Centrum, Nordost och Hisingen, utreda möjligheten att inrätta ungdomshem riktat till de unga som är i behov av heldygnsvård, som idag LVU-placeras på SiS eller HVB, på grund av sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik. Vidare föreslås kommunstyrelsen och socialnämnd Sydväst få i uppdrag att i samverkan med socialnämnderna Centrum, Nordost och Hisingen, ta fram förslag på hur driften av ungdomshem för dessa unga, kan se ut samt komma med förslag på möjliga samarbetsformer med regionen.

Förvaltningens bedömning är att intentionerna i motionen och dess förslag omhändertas

- genom uppdrag i Göteborgs Stads budget 2024 om att öka andelen hem för vård och boende i egen regi
- genom arbetet med kategoristyrning och kategoriplan Barn och unga och dess aktiviteter att se över nuvarande organisering av HVB i egen regi samt för att bedriva fler HVB i egen regi. Arbetet med kategoristyrning omhändertar beslut i kommunfullmäktige § 25 1352/21 om att Göteborgs Stad ska ta fram en plan för hur kommunen på kort och lång sikt kan bedriva fler hem för vård eller boende i egen regi.

Förvaltningens bedömning är att motionen bör avstyrks.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Göteborgs Stads nettokostnad för barn och unga uppgick 2023 till 1260 mnkr. Institutionsvård är den insats som står för störst andel av de totala nettokostnaderna inom barn och unga området, 469 mnkr 2023. Kostnaderna för institutionsvård innefattar kostnader för insatserna hem för vård eller boende (HVB) och placeringar via Statens institutionsstyrelse (SiS). Institutionsvården i form av HVB som utfördes i egen regi motsvarade ungefär sju procent av bruttokostnaden för insatsen 2023 (beräkning är genomförd på en övergripande nivå utifrån bruttoutfall i Nekksus, budget- och uppföljningssystem). Anledningen till köp av privata utförare är i huvudsak att det saknas alternativ inom stadens egen regi.

Beräkning av kostnad för att starta upp och driva HVB i egen regi påverkas av flera faktorer så som lokaler och hyreskostnader, personal och personaltäthet, lös inredning och annan utrustning, driftskostnader och underhåll. Inom ramen för arbetet med kategoristyrning Barn och unga är ett arbete med förprojektering av uppstart för att bedriva fler HVB i egen regi påbörjat och i detta arbete ingår beräkning av kostnader.

Bedömning är att den totala nettokostnaden för insatsen HVB inte kommer att minska om staden driver fler HVB i egen regi. Detta då insatsen är kostsam oavsett om den bedrivs i egen eller privat regi. Däremot bedöms en utökning av HVB i egen regi kunna leda till en justering i kostnadsfördelningen mellan egen och privat regi om fler insatser verkställs i egen regi. Med fler HVB i egen regi ökar också möjligheterna för staden att kunna påverka utbudet och säkerställa att utbudet matchar de behov av HVB som staden har.

2023 var genomsnittskostnaden för institutionsvård 4 855 kr per dygn och genomsnittskostnaden per individ uppgick till 745 tkr (beräknat utifrån nettokostnad).

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Vården för placerade barn och unga omfattar några av samhällets mest ingripande åtgärder. Kraven på rättssäkerhet, kvalitet och likvärdighet i vården måste vara mycket högt ställda. Socialtjänstens arbete ska präglas av ett barnrättsperspektiv och barnets bästa ska vara en given utgångspunkt i arbetet. Barn och unga som placeras utanför det egna hemmet ska alltid garanteras trygghet, säkerhet och en i övrigt god vård. Staden har ett ansvar för att tillse att det finns tillgång till HVB i den omfattning som krävs och att utbudet matchar de behov som staden har.

Samverkan

Samverkan har skett i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 2024-03-19.

Ärendet

Socialnämnd Centrum har att yttra sig om en motion av Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) om att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik. Motionen har skickats för yttrande till de fyra

socialnämnderna i Göteborgs Stad. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 1 april 2024.

Beskrivning av ärendet

I motionen beskrivs att Göteborgs Stad inte klarar av att säkerställa en god vård- och behandling för unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik som omfattas av beslut enligt lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). I motionen beskrivs att endast ett fåtal unga med mycket komplex problematik idag erhåller vård och behandling inom heldygnsvården i den regionala barn- och ungdomspsykiatrin (BUP). Vidare beskrivs att de som inte uppfyller kriterierna för BUP:s heldygnsvård, men som på grund av komplex problematik ändå är i behov av vård i skyddad miljö, placeras på Statens institutionsstyrelse (SiS). Trots att ungdomarna, ofta flickor, har en psykisk eller psykiatrisk problematik erbjuds de ingen behandling och tvingas bo i en fängelselik miljö på SiS tillsammans med unga kriminella.

Staden behöver enligt motionärerna hitta nya vägar för att säkerställa att alla unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik, som omfattas av LVU, får det stöd och den rehabilitering som krävs. De föreslår därför en utredning för att se över möjligheterna att inrätta ungdomshem som riktar sig till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik, och som erbjuder adekvat stöd och behandling av utbildad personal. Det är viktigt att utredningen belyser vilka insatser som skulle behövas för att säkerställa att dessa unga får hjälp och behandling från rätt profession. Det bör även framgå om Gryning vård AB är en lämplig aktör för driften och om verksamheten kan samordnas med expertis från Västra Götalandsregionen.

Kommunfullmäktige föreslås av motionärerna besluta att:

1. Kommunstyrelsen och socialnämnd Sydväst får i uppdrag att i samverkan med socialnämnd Centrum, Nordost och Hisingen, utreda möjligheten att inrätta ungdomshem riktat till de unga som är i behov av heldygnsvård, som idag LVU-placeras på SiS eller HVB, på grund av sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik.
2. Kommunstyrelsen och socialnämnd Sydväst får i uppdrag att i samverkan med socialnämnd Centrum, Nordost och Hisingen, ta fram förslag på hur driften av ungdomshem för dessa unga, kan se ut samt komma med förslag på möjliga samarbetsformer med regionen.

Hem för vård eller boende (HVB)

HVB är en beteckning för en rad olika slags institutioner. De varierar med avseende på driftsform, målgrupp, arbetsmetoder och rättsliga ramar. En skiljelinje går mellan de särskilda ungdomshemmen som SiS ansvarar för och övriga HVB. Vid de särskilda ungdomshemmen har personalen under vissa förutsättningar rätt att använda tvångsåtgärder. Staten ansvarar för att tillgodose behovet av särskilda ungdomshem.

En privat utförare måste ha tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg (IVO) för att bedriva HVB. Tillstånd behövs inte för sådan verksamhet som kommun själv bedriver, men kommunen är skyldig att anmäla verksamheten till IVO. Varje kommun ansvarar för att det finns tillgång till HVB i den omfattning som krävs.

Göteborgs Stad bedriver fem HVB med sammanlagt 33 platser i egen regi och har två ramavtal för insatsen. Ett ramavtal för barn 0–17 år som behöver placeras tillsammans med sin familj och ett ramavtal för barn och unga 0–20 år som behöver placering utan familj.

Hälso- och sjukvård i HVB

HVB omfattas inte av det kommunala hälso- och sjukvårdsansvaret enligt 12 kap. hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) (HSL). Det innebär att alla hälso- och sjukvårdsinsatser som ges i samband med placering på HVB är regionens ansvar, utifrån regionens generella ansvar att erbjuda en god hälso- och sjukvård åt den som är bosatt inom regionen. Regionens ansvar gäller även om personen placeras utom regionen där hen är bosatt. Ansvaret kan innebära att regionen själv erbjuder insatserna. Om placeringen är i en annan region kan insatserna i stället erbjudas av denna region, mot ersättning från hemmaregionen inom ramen för riksavtalet för utomlänsvård. Regionen kan även ersätta kommunen för kostnaden för hälso- och sjukvårdsinsatser som genomförs av HVB-hemmet, alternativt själv upprätta avtal om hälso- och sjukvårdsinsatser med HVB-hemmet, givet att det är anmält som vårdgivare till IVO.

Göteborgs Stad samverkar på olika sätt med regionen omkring barn och ungas hälsa. Kommuner och regioner har också sedan 2017 en lagstadgad skyldighet att ingå överenskommelser om samarbete i fråga om barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Överenskommelsen mellan Västra Götalands kommuner och Västra Götalandsregionen fastställer bland annat att alla barn och unga som placeras i HVB ska ha en fast, namngiven, vårdkontakt inom primärvård eller specialistvård.

Brist på HVB

Vid behov av placering på HVB skickar ansvarig socialsekreterare en placeringsförfrågan till Samlad placerings- och inköpsfunktion (Spink), socialförvaltning Sydväst, som är den avdelning som stödjer förvaltningarna med att hitta lämpliga utförare av insats. Förfaringsättet ger staden en möjlighet att, via Spink, få en samlad bild över de insatser som efterfrågas av socialförvaltningarna.

Spink hanterar återkommande placeringsförfrågningar rörande yngre barn med komplex problematik där det är svårt att hitta lämpliga placeringar och det har under en längre tid varit brist på akuta HVB platser för yngre barn. Detta då det är få verksamheter som har tillstånd att ta emot yngre barn samt att det totala utbudet i Västra Götalandsregionen är lägre än efterfrågan. Ensamplaceringar av yngre barn på HVB görs primärt av två orsaker. Dels i avvaktan på familjehem eller där placeringen är akut och lämpligt jourfamiljehem saknas. Dels då barnet har utökade behov och som av olika anledningar behöver mer omsorg och/eller annat stöd än vad ett traditionellt familjehem kan erbjuda.

En annan bristsituation som uppmärksammas i arbetet med kategoristyrning Barn och unga är behovet av HVB för äldre barn/ungdomar som ska, är eller har varit placerad i familjehem. Det handlar om att kunna erbjuda HVB i ett akut skede i avvaktan på lämplig jourfamilj men också att kunna erbjuda en placering på HVB vid sammanbrott i

familjehem. Önskvärt är också att ett sådant HVB skulle kunna fungera som en avlastning, för både den placerade och familjehemmet, vid behov av kortare paus i en placering i familjehem och på så vis förebygga sammanbrott.

Ovan situationer berör förhållandevis få barn och unga men det är barn och unga som är särskilt utsatta och som riskerar att placeras långt från Göteborg.

Platsbrist inom Statens institutionsstyrelse (SiS)

SiS har under 2022 och 2023 haft problem med att erbjuda platser utifrån sitt uppdrag. SiS är den myndighet som har uppdraget och ansvarar för individuellt anpassad tvångsvård och behandling av ungdomar med allvarliga psykosociala problem. Uppdraget att verkställa insatserna ligger endast hos SiS och kan inte tillhandahållas av annan huvudman.

Platsbristen på SiS har inneburit att förvaltningarna för ungdomar med omfattande och komplex problematik som skulle ha placerats på SiS fått arbeta med att hitta andra lösningar. Under 2023 är det enligt statistiken från Spinks placeringsförfrågningar ett 40-tal ungdomar som inte kunnat beredas en plats på SiS i det akuta skedet och där annan placering därför efterfrågats. Platsbristen har inneburit att ungdomar som bedöms vara i behov av den vård som endast SiS kan verkställa istället placerats på HVB eller i familjehem. Insatserna som ges till följd av platsbristen saknar skalskydd, säkerhet och de befogenheter som SiS har. De har i flera fall inte heller kompetens för målgruppen vilket leder till sammanbrott och ökade risker för berörda ungdomar. Stadens avdelningschefsnätverk barn och unga har utifrån den allvarliga situationen en pågående dialog med SiS och platsbristen bedöms ha minskat något under andra halvåret 2023.

Utvecklingsarbete inom HVB i Göteborgs Stad

Kategoristyrning i Göteborgs Stad

Göteborgs Stad har sedan 2018 arbetat med kategoristyrning. Ett kategoristyrkt arbetssätt handlar om att hitta bästa sättet att försörja ett behov och hitta rätt mix av internt arbete och köpta varor/tjänster/insatser för att stödja uppfyllandet av stadens målsättningar. Spink har i uppdrag att samordna arbetet med kategoristyrning för de fyra socialnämnderna och nämnden för funktionsstöd. Utifrån en nulägesanalys tas en kategoriplan fram. Kategoriplanen innehåller mål och strategier och kan beskrivas som en långsiktig behovsförsörjningsplan som tydliggör vilka insatser som krävs för att möta behoven inom aktuellt kategoriområde. Utifrån kategoriplanen utformas en handlingsplan med strategier och aktiviteter.

Kategoristyrning Barn och unga – HVB

Under 2023 har en kategoriplan för Barn och unga utarbetats och fastställts av de fyra socialförvaltningarna. I kategoriplan Barn och unga finns strategin *Effektiv organisering av HVB och stödboende*. Institutionsvård innebär ett stort ingripande i den enskildes och dennes familjs liv. Det är därför av stor betydelse att insatsen är av god kvalitet och möter den enskildes behov av stöd och hjälp. Strategin syftar till att se över stadens behov och organisering av insatsen HVB i egen regi. Staden behöver säkerställa att det finns ett utbud som matchar behoven samt att utbudet är ändamålsenligt och kostnadseffektivt.

Till strategin finns två aktiviteter: *Säkerställa ändamålsenlig organisering av befintliga HVB och stödboenden i egen regi* samt *Fler HVB i egen regi*. Den sistnämnda aktiviteten syftar till att utveckla fler HVB i egen regi utifrån tidigare identifierade bristsituationer

inom insatsen. Det handlar om att se över möjligheten att ställa om stödboende, en mindre ingripande boendeplacering för barn och unga mellan 16-20 år, i egen regi till HVB i egen regi. Vidare att förprojektera för uppstart av ett HVB i egen regi för yngre barn med komplexa behov i samarbete med förvaltningen för funktionsstöd samt förprojektera ett HVB för äldre barn/ungdomar vid sammanbrott samt avlastning för familjehem för att förebygga avbrott.

Under hösten 2023 har man som ett första steg påbörjat arbetet med att hitta en lämplig lokal. En arbetsgrupp kommer att bildas för att arbeta med frågan.

Aktiviteterna i kategoriplanen omhändertar beslut i kommunfullmäktige § 25 1352/21 om att Göteborgs Stad ska ta fram en plan för hur kommunen på kort och lång sikt kan bedriva fler hem för vård eller boende i egen regi. I Göteborgs Stads budget 2024 finns också uppdrag om att öka andelen hem för vård eller boenden i egen regi. Detta uppdrag kommer att hanteras inom ramen för ovan beskrivna arbete med kategoriplan Barn och unga.

Kategoristyrning Barn och unga - Gryning Vård AB

Ett undantag i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) tillåter köp från eget bolag, en fristående enhet, utan upphandling. Detta kallas in house-undantaget eller Teckal-undantaget. För att undantaget ska gälla ska två kriterier vara uppfyllda:

- Kontrollkriteriet: den upphandlade myndigheten ska utöva kontroll över bolaget.
- Verksamhetskriteriet: minst 80 procent av bolagets verksamhet bedrivs för den upphandlande myndighetens räkning.

Gryning Vård AB ägs av fyra kommunalförbund i Västra Götaland och uppfyller därmed ovan nämnda kontrollkriterier. 80 procent av bolagets verksamhet bedrivs inte för de ägande kommunerna och uppfyller därmed inte verksamhetskriteriet. Placeringar genom Gryning Vård AB behöver således upphandlas genom ramavtal eller direktupphandling. Detta innebär att Gryning Vård AB, trots att staden är delägare i bolaget, behöver behandlas som en privat utförare.

2022 var Gryning Vård AB den största leverantören till Göteborgs Stad av institutionsvård med en omfattning av 16 procent.

I kategoriplan Barn och unga finns kopplat till strategin *Socialtjänsten ska ha en strategisk samverkan med utförare i egen och extern regi* aktiviteten *Utreda om Gryning Vård AB kan omfattas av "in house"-undantaget*. Aktiviteten syftar till att se över nuvarande situation där staden är delägare i ett bolag som inte uppfyller in-house-undantaget.

Önskemålet om att Gryning Vård AB ska se över sin bolagsstruktur med syfte att om möjligt kunna omfattas av in-house undantaget är lyft till Gryning Vård AB via Göteborgs Regionens socialchefs nätverk samt via socialförvaltningarnas förvaltningsdirektörer. Gryning Vård AB har återkopplat att frågan kommer att lyftas i kommande ägardialoger och i bolagsstyrelsen.

För barn och unga i Samhällsvård (SOU 2023:66)

Regeringen beslutade hösten 2021 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att se över och föreslå åtgärder för hur kvaliteten i vården kan öka när barn och unga placeras i familjehem, jourhem, stödboende och HVB inklusive särskilda ungdomshem. Syftet med uppdraget var att säkerställa att barn och unga som placeras utanför det egna hemmet alltid garanteras trygghet, säkerhet och en i övrigt god vård. Slutbetänkandet *För barn och unga i Samhällsvård* (SOU 2023:66) presenteras under hösten 2023. Utredningen bedömer att det krävs en omfattande satsning och reform för att höja kvaliteten på samhällsvården och lämnar en rad förslag omkring kvalitet i insatsen HVB, nedan presenteras några av dem.

Utredningen framhåller att arbetssätt, metoder och organisation inom hälso- och sjukvården och former för samverkan mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten behöver utvecklas för att placerade barn och unga ska ha en likvärdig tillgång till god och jämlik hälso- och sjukvård. Utredningen föreslår därför att regeringen ger lämpliga myndigheter i uppdrag att:

- beskriva, pröva och utvärdera en eller flera organisatoriska modeller för information, bedömningar och samverkan om placerade barns och ungas hälsa
- genomföra ett utvecklingsarbete i nära samverkan med huvudmän och professionsföreträdare inom barn- och ungdomspsykiatri
- genomföra ett utvecklingsarbete som ökar förutsättningarna för placerade barn och unga att få tillgång till den psykiatriska vård som de har rätt till

Utredningen föreslår vidare att regeringen bör ta initiativ till att analysera de särskilda förutsättningarna för en god och nära vård för placerade barn och unga. Det kan ske genom ett uppdrag till lämplig myndighet eller inom ramen för de överenskommelser som regeringen ingår med SKR om utifrån omställningen till en god och nära vård.

Samverkan mellan SiS och regionerna behöver enligt utredningen utvecklas omkring hälso- och sjukvård som regionerna erbjuder efter behov i former som de själva bestämmer över. Utredningen föreslår att regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att analysera och beskriva hur de strukturer för samverkan som byggts upp i det pågående utvecklingsprojektet med integrerad vård också kan vara en del av den ordinarie samverkan mellan SiS och regionerna. Integrerad vård är ett utvecklingsprojekt där barn- och ungdomspsykiatri samverkar närmre med SiS särskilda ungdomshem.

Regeringen bör också enligt utredningen initiera ett utvecklingsarbete för att pröva mobila team och digitala lösningar för ökad tillgänglighet till regionens öppna hälso- och sjukvård för barn och unga i särskilda ungdomshem.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens bedömning är att de fyra socialförvaltningarna idag arbetar gemensamt med kategoristyrning inom barn och unga. Ett kategoristyrkt arbetssätt handlar om att hitta bästa sättet att försörja ett behov och hitta rätt mix av internt arbete och köpta varor/tjänster/insatser för att stödja uppfyllandet av stadens målsättningar. Inom ramen för förvaltningarnas gemensamma arbete med kategoristyrning har en kategoriplan Barn och unga upprättats.

Genom arbetet med kategoristyrning och kategoriplan Barn och unga har de fyra socialförvaltningarna ett gemensamt pågående arbete kring att se över nuvarande organisering av HVB i egen regi samt för att bedriva fler HVB i egen regi. Arbetet omhändertar beslut i kommunfullmäktige § 25 1352/21 om att Göteborgs Stad ska ta fram en plan för hur kommunen på kort och lång sikt kan bedriva fler hem för vård eller boende i egen regi. Även uppdrag i Göteborgs Stads budget 2024 om att öka andelen hem för vård eller boenden i egen regi berör direkt arbetet omkring HVB i kategoriplan. Det är viktigt att påtala att kommunen i detta arbete inte ska, eller har befogenheter att, överta annan huvudmans ansvar. Ansvaret att tillgodose behov av särskilda ungdomshem är statligt. Hälso- och sjukvårdsinsatser som ges i samband med placering på HVB är regionens ansvar. Fortsatt samverkan mellan huvudmännen, utifrån deras olika ansvarområden, är en förutsättning för att barn och unga ska få sina behov tillgodosedda.

I det pågående utvecklingsarbetet följer förvaltningarna utvecklingen nationellt och kommer vid behov att anpassa utvecklingsarbetet som beskrivits ovan utifrån eventuella förändringar med anledning av de förslag som presenterats i utredningen *Barn och unga i samhällets vård*. Utredningen innehåller viktiga förslag på åtgärder för staten, regionerna och kommunerna för att för att förbättra samhällsvården för barn och unga.

Förvaltningens bedömning är att intensionerna i motionen och dess förslag omhändertas

- genom uppdrag i Göteborgs Stads budget 2024 om att öka andelen hem för vård och boende i egen regi
- genom arbetet med kategoristyrning och kategoriplan Barn och unga och dess aktiviteter att se över nuvarande organisering av HVB i egen regi samt för att bedriva fler HVB i egen regi. Arbetet med kategoristyrning omhändertar beslut i kommunfullmäktige § 25 1352/21 om att Göteborgs Stad ska ta fram en plan för hur kommunen på kort och lång sikt kan bedriva fler hem för vård eller boende i egen regi.

Förvaltningens bedömning är därför att motionen bör avstyrkas.

Socialförvaltningen Centrum

Michael Ivarson
Förvaltningsdirektör

§ 89, N166-1077/23

Yttrande över motion av Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) om att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik

Beslut

1. Socialnämnd Hisingen avstyrker motionen om att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik.
2. Förvaltningens tjänsteutlåtande översänds till kommunstyrelsen som nämndens eget yttrande.
3. Socialnämnd Hisingen förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Ärende

Socialnämnd Hisingen har att yttra sig om en motion av Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) om att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik. Motionen har skickats för yttrande till de fyra socialnämnderna i Göteborgs Stad.

Handlingar

1. Tjänsteutlåtande, 2024-02-26
2. Motion av Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) om att utreda möjligheten att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik
3. Yrkande från L och M och särskilt yttrande från D daterat 2024-03-26

Yrkanden

Simona Mohamsson (L) yrkar bifall till yrkandet från L och M.

Elisabeth Linde (S) yrkar för Socialdemokraternas räkning bifall till förvaltningens förslag.

Vera Samuelsson (SD) yrkar bifall till yrkandet från L och M.

Mait Hjertkvist (M) yrkar bifall till yrkandet från L och M.

Martin Jordö (MP) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Anette Ihrelius (C) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Jonas Nilsson (V) yrkar för Vänsterpartiets räkning bifall till förvaltningens förslag.

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-03-26

Propositionsordning

Ordförande Jonas Nilsson (V) ställer proposition på dels förvaltningens förslag och dels på yrkandet från L och M och finner att socialnämnd Hisingen beslutar i enlighet med förvaltningens förslag. Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition: Ja för bifall till förvaltningens förslag och Nej för bifall till yrkandet från L och M.

Elisabeth Linde (S) röstar ja

Mait Hjertkvist (M) röstar nej

Slavica Tornstierna (M) röstar nej

Katarina Sjöberg (S) röstar ja

Martin Jordö (MP) röstar ja

Simona Mohamsson (L) röstar nej

Vera Samuelsson (SD) röstar nej

Özlem Sigirci (V) röstar ja

Andreas Frid (L) röstar nej

Anette Ihrelius (C) röstar ja

Jonas Nilsson (V) röstar ja

Socialnämnden Hisingen beslutar med 6 röster ja mot 5 röster nej att besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2024-03-26

Dag för justering

2024-03-26

Vid protokollet

Sekreterare

Amra Taneroglu

Ordförande

Jonas Nilsson

Justeringsperson

Simona Mohamsson

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-02-26

Diarienummer N166-1077/23

Handläggare

Elisabeth H Johansson, Sofia Corbell

Telefon: 072-856 52 72, 073-866 44 01

E-post:

elisabeth.h.johansson@socialhisingen.goteborg.se,

sofia.corbell@socialhisingen.goteborg.se

Yttrande över motion av **Mariette Höij Risberg (D)** och **Jessica Blixt (D)** om att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik

Förslag till beslut

1. Socialnämnd Hisingen avstyrker motionen om att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik.
2. Förvaltningens tjänsteutlåtande översänds till kommunstyrelsen som nämndens eget yttrande.
3. Socialnämnd Hisingen förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

I motion från Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) föreslås kommunfullmäktige besluta att kommunstyrelsen och socialnämnd Sydväst får i uppdrag att i samverkan med socialnämnd Centrum, Nordost och Hisingen, utreda möjligheten att inrätta ungdomshem riktat till de unga som är i behov av heldygnsvård, som idag LVU-placeras på SiS eller HVB, på grund av sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik. Vidare föreslås kommunstyrelsen och socialnämnd Sydväst få i uppdrag att i samverkan med socialnämnd Centrum, Nordost och Hisingen, ta fram förslag på hur driften av ungdomshem för dessa unga, kan se ut samt komma med förslag på möjliga samarbetsformer med regionen.

Förvaltningens bedömning är att intensionerna i motionen och dess förslag omhändertas

- genom uppdrag i Göteborgs Stads budget 2024 om att öka andelen hem för vård och boende i egen regi
- genom arbetet med kategoristyrning och kategoriplan Barn och unga och dess aktiviteter att se över nuvarande organisering av HVB i egen regi samt för att bedriva fler HVB i egen regi. Arbetet med kategoristyrning omhändertar beslut i kommunfullmäktige § 25 1352/21 om att Göteborgs Stad ska ta fram en plan för

hur kommunen på kort och lång sikt kan bedriva fler hem för vård eller boende i egen regi.

Förvaltningens bedömning är att motionen ska avstyrkas i sin helhet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Göteborgs Stads nettokostnad för barn och unga uppgick 2023 till 1260 mnkr.

Institutionsvård är den insats som står för störst andel av de totala nettokostnaderna inom barn och unga området, 469 mnkr 2023. Kostnaderna för institutionsvård innefattar kostnader för insatserna hem för vård eller boende (HVB) och placeringar via Statens institutionsstyrelse (SiS). Institutionsvården i form av HVB som utfördes i egen regi motsvarade ungefär sju procent av bruttokostnaden för insatsen 2023 (beräkning är genomförd på en övergripande nivå utifrån bruttoutfall i Nekksus). Anledningen till köp av privata utförare är i huvudsak att det saknas alternativ inom stadens egen regi.

Beräkning av kostnad för att starta upp och driva HVB i egen regi påverkas av flera faktorer så som lokaler och hyreskostnader, personal och personaltäthet, lös inredning och annan utrustning, driftskostnader och underhåll. Inom ramen för arbetet med kategoristyrning Barn och unga är ett arbete med förprojektering av uppstart för att bedriva fler HVB i egen regi påbörjat och i detta arbete ingår beräkning av kostnader.

Bedömning är att den totala nettokostnaden för insatsen HVB inte kommer att minska om staden driver fler HVB i egen regi. Detta då insatsen är kostsam oavsett om den bedrivs i egen eller privat regi. Däremot bedöms en utökning av HVB i egen regi kunna leda till en justering i kostnadsfördelningen mellan egen och privat regi om fler insatser verkställs i egen regi. Med fler HVB i egen regi ökar också möjligheterna för staden att kunna påverka utbudet och säkerställa att utbudet matchar de behov av HVB som staden har.

2023 var genomsnittskostnaden för institutionsvård 4 855 kr per dygn och genomsnittskostnaden per individ uppgick till 745 tkr (beräknat utifrån nettokostnad).

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Vården av placerade barn och unga omfattar några av samhällets mest ingripande åtgärder. Kraven på rättssäkerhet, kvalitet och likvärdighet i vården måste vara mycket högt ställda. Socialtjänstens arbete ska präglas av ett barnrättsperspektiv och barnets bästa ska vara en given utgångspunkt i arbetet. Barn och unga som placeras utanför det egna hemmet ska alltid garanteras trygghet, säkerhet och en i övrigt god vård. Staden har ett ansvar för att tillse att det finns tillgång till HVB i den omfattning som krävs och att utbudet matchar de behov som staden har.

Samverkan

Information har skett på FSG den 21 mars 2024.

Bilagor

1. Motion av Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) om att utreda möjligheten att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik

Ärendet

Socialnämnd Hisingen har att yttra sig om en motion av Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) om att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik. Motionen har skickats för yttrande till de fyra socialnämnderna i Göteborgs Stad. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 1 april 2024. Yttrandet har till största delen författats av Socialförvaltningen Sydväst.

Beskrivning av ärendet

I motionen beskrivs att Göteborgs Stad inte klarar av att säkerställa en god vård och behandling för unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik som omfattas av beslut enligt lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). I motionen beskrivs att endast ett fåtal unga med mycket komplex problematik idag erhåller vård och behandling inom heldygnsvården i den regionala barn- och ungdomspsykiatri (BUP). Vidare att de som inte uppfyller kriterierna för BUP:s heldygnsvård, men som på grund av komplex problematik ändå är i behov av vård i skyddad miljö, placeras på Statens institutionsstyrelse (SiS). Trots att ungdomarna, ofta flickor, har en psykisk eller psykiatrisk problematik erbjuds de ingen behandling och tvingas bo i en fängelselik miljö på SiS tillsammans med unga kriminella.

Staden behöver enligt motionärerna hitta nya vägar för att säkerställa att alla unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik, som omfattas av LVU, får det stöd och den rehabilitering som krävs. De föreslår därför en utredning för att se över möjligheterna att inrätta ungdomshem som riktar sig till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik, och som erbjuder adekvat stöd och behandling av utbildad personal. Det är viktigt att utredningen belyser vilka insatser som skulle behövas för att säkerställa att dessa unga får hjälp och behandling från rätt profession. Det bör även framgå om Gryning vård AB är en lämplig aktör för driften och om verksamheten kan samordnas med expertis från Västra Götalandsregionen.

Kommunfullmäktige föreslås av motionärerna besluta att:

1. Kommunstyrelsen och socialnämnd Sydväst får i uppdrag att i samverkan med socialnämnd Centrum, Nordost och Hisingen, utreda möjligheten att inrätta ungdomshem riktat till de unga som är i behov av heldygnsvård, som idag LVU-placeras på SiS eller HVB, på grund av sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik.
2. Kommunstyrelsen och socialnämnd Sydväst får i uppdrag att i samverkan med socialnämnd Centrum, Nordost och Hisingen, ta fram förslag på hur driften av ungdomshem för dessa unga, kan se ut samt komma med förslag på möjliga samarbetsformer med regionen.

Hem för vård eller boende (HVB)

HVB är en beteckning för en rad olika slags institutioner. De varierar med avseende på driftsform, målgrupp, arbetsmetoder och rättsliga ramar. En skiljelinje går mellan de särskilda ungdomshemmen som SiS ansvarar för och övriga HVB. Vid de särskilda ungdomshemmen har personalen under vissa förutsättningar rätt att använda tvångs- och begränsningsåtgärder. Staten ansvarar för att tillgodose behovet av särskilda ungdomshem.

En privat utförare måste ha tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg (IVO) för att bedriva HVB. Tillstånd behövs inte för sådan verksamhet som kommun själv bedriver, men kommunen är skyldig att anmäla verksamheten till IVO. Varje kommun ansvarar för att det finns tillgång till HVB i den omfattning som krävs.

Göteborgs Stad bedriver fem HVB med sammanlagt 33 platser i egen regi och har två ramavtal för insatsen. Ett ramavtal för barn 0–17 år som behöver placeras tillsammans med sin familj och ett ramavtal för barn och unga 0–20 år som behöver placeras utan familj.

Hälso- och sjukvård i HVB

HVB omfattas inte av det kommunala hälso- och sjukvårdsansvaret enligt 12 kap. hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Det innebär att alla hälso- och sjukvårdsinsatser som ges i samband med placering på HVB är regionens ansvar, utifrån regionens generella ansvar att erbjuda en god hälso- och sjukvård åt den som är bosatt inom regionen. Regionens ansvar gäller även om personen placeras utom regionen där hen är bosatt. Ansvaret kan innebära att regionen själv erbjuder insatserna. Om placeringen är i en annan region kan insatserna i stället erbjudas av denna region, mot ersättning från hemmaregionen inom ramen för riksavtalet för utomlänsvård. Regionen kan även ersätta kommunen för kostnaden för hälso- och sjukvårdsinsatser som genomförs av HVB-hemmet, alternativt själv upprätta avtal om hälso- och sjukvårdsinsatser med HVB-hemmet, givet att det är anmält som vårdgivare till IVO.

Göteborgs Stad samverkar på olika sätt med regionen omkring barn och ungas hälsa. Kommuner och regioner har också sedan 2017 en lagstadgad skyldighet att ingå överenskommelser om samarbete i fråga om barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Överenskommelsen mellan Västra Götalands kommuner och Västra Götalandsregionen fastställer bland annat att alla barn och unga som placeras i HVB ska ha en fast, namngiven, vårdkontakt inom primärvård eller specialistvård.

Brist på HVB

Vid behov av placering på HVB skickar ansvarig socialsekreterare en placeringsförfrågan till Samlad placerings- och inköpsfunktion (Spink), socialförvaltning Sydväst, som är den avdelning som stödjer förvaltningarna med att hitta lämpliga utförare av insats. Förfaringsättet ger staden en möjlighet att, via Spink, få en samlad bild över de insatser som efterfrågas av socialförvaltningarna.

Spink hanterar återkommande placeringsförfrågningar rörande yngre barn med komplex problematik där det är svårt att hitta lämpliga placeringar och det har under en längre tid varit brist på akuta HVB-platser för yngre barn. Detta då det är få verksamheter som har tillstånd att ta emot yngre barn samt att det totala utbudet i Västra Götalandsregionen är lägre än efterfrågan. Ensamplaceringar av yngre barn på HVB görs primärt av två orsaker. Dels i avvaktan på familjehem eller där placeringen är akut och lämpligt jourfamiljehem saknas. Dels då barnet har utökade behov och som av olika anledningar behöver mer omsorg och/eller annat stöd än vad ett traditionellt familjehem kan erbjuda.

En annan bristsituation som uppmärksammas i arbetet med kategoristyrning Barn och unga är att tillgången till HVB inte motsvarar behovet av HVB för äldre barn/ungdomar som ska, är eller har placerats i familjehem. Det handlar om att kunna erbjuda HVB i ett akut skede i avvaktan på lämplig jourfamilj men också att kunna erbjuda en placering på

HVB vid sammanbrott i familjehem. Önskvärt är också att ett sådant HVB skulle kunna fungera som en avlastning, för både den placerade och familjehemmet, vid behov av kortare paus i en placering i familjehem och på så vis förebygga sammanbrott.

Ovan situationer berör förhållandevis få barn och unga men det är barn och unga som är särskilt utsatta och som riskerar att placeras långt från Göteborg.

Platsbrist inom Statens institutionsstyrelse (SiS)

SiS har under 2022 och 2023 haft problem med att erbjuda platser utifrån sitt uppdrag. SiS är den myndighet som har uppdraget och ansvarar för individuellt anpassad tvångsvård och behandling av ungdomar med allvarliga psykosociala problem. Uppdraget att verkställa insatserna ligger endast hos SiS och kan inte tillhandahållas av annan huvudman.

Platsbristen på SiS har inneburit att förvaltningarna, för ungdomar med omfattande och komplex problematik som skulle ha placerats på SiS, fått arbeta med att hitta andra lösningar. Under 2023 är det enligt statistiken från Spinks placeringsförfrågningar ett 40-tal ungdomar som inte kunnat beredas en plats på SiS i det akuta skedet och där annan placering därför efterfrågats. Platsbristen har inneburit att ungdomar som bedöms vara i behov av den vård som endast SiS kan verkställa istället placerats på HVB eller i familjehem. Insatserna som ges till följd av platsbristen saknar skalskydd samt den säkerhet och de befogenheter som SiS har. De har i flera fall inte heller kompetens för målgruppen vilket kan leda till sammanbrott och ökade risker för berörda ungdomar. I några fall har den unge fått vara kvar i det egna hemmet och även kvar i häktet i väntan på plats på SiS. Stadens avdelningschefsnätverk barn och unga har utifrån den allvarliga situationen en pågående dialog med SiS och platsbristen bedöms ha minskat något under andra halvåret 2023.

På Socialförvaltningen Hisingen förs statistik över tillfällena då SiS inte kunnat bereda plats. Under 2023 inträffade detta vid 17 tillfällen. I 11 fall fick den unge vara fortsatt placerad på HVB eller placerades på HVB i väntan på SiS-plats.

Utvecklingsarbete inom HVB i Göteborgs Stad

Kategoristyrning i Göteborgs Stad

Göteborgs Stad har sedan 2018 arbetat med kategoristyrning. Ett kategoristyrkt arbetssätt handlar om att hitta bästa sättet att försörja ett behov och hitta rätt mix av internt arbete och köpta varor/tjänster/insatser för att stödja uppfyllandet av stadens målsättningar. Spink har i uppdrag att samordna arbetet med kategoristyrning för de fyra socialnämnderna och nämnden för funktionsstöd. Utifrån en nulägesanalys tas en kategoriplan fram. Kategoriplanen innehåller mål och strategier och kan beskrivas som en långsiktig behovsförsörjningsplan som tydliggör vilka insatser som krävs för att möta behoven inom aktuellt kategoriområde. Utifrån kategoriplanen utformas en handlingsplan med strategier och aktiviteter.

Kategoristyrning Barn och unga – HVB

Under 2023 har en kategoriplan för Barn och unga utarbetats och fastställts av de fyra socialförvaltningarna. I kategoriplan Barn och unga finns strategin *Effektiv organisering av HVB och stödboende*. Institutionsvård innebär ett stort ingripande i den enskildes och dennes familjs liv. Det är därför av stor betydelse att insatsen är av god kvalitet och möter den enskildes behov av stöd och hjälp. Strategin syftar till att se över stadens behov och

organisering av insatsen HVB i egen regi. Staden behöver säkerställa att det finns ett utbud som matchar behoven samt att utbudet är ändamålsenligt och kostnadseffektivt.

Till strategin finns två aktiviteter: *Säkerställa ändamålsenlig organisering av befintliga HVB och stödboenden i egen regi* samt *Fler HVB i egen regi*. Den sistnämnda aktiviteten syftar till att utveckla fler HVB i egen regi utifrån tidigare identifierade bristsituationer inom insatsen. Det handlar om att se över möjligheten att ställa om stödboende i egen regi till HVB i egen regi. Vidare att förprojektera för uppstart av ett HVB i egen regi för yngre barn med komplexa behov i samarbete med förvaltningen för funktionsstöd samt förprojektera ett HVB för äldre barn/ungdomar vid sammanbrott samt avlastning för familjehem för att förebygga avbrott.

Under hösten 2023 har man som ett första steg påbörjat arbetet med att hitta lämpliga lokaler, en lokal har besökts som ej visade sig lämplig. En arbetsgrupp kommer att formuleras för vidare arbete med frågan.

Aktiviteter i kategoriplanen omhändertar beslut i kommunfullmäktige § 25 1352/21 om att Göteborgs Stad ska ta fram en plan för hur kommunen på kort och lång sikt kan bedriva fler hem för vård eller boende i egen regi. I Göteborgs Stads budget 2024 finns också uppdrag om att öka andelen hem för vård eller boenden i egen regi. Detta uppdrag kommer att hanteras inom ramen för ovan beskrivna arbete med kategoriplan Barn och unga.

Kategoristyrning Barn och unga - Gryning Vård AB

Ett undantag i lagen om offentlig upphandling (LOU) tillåter köp från eget bolag, en fristående enhet, utan upphandling. Detta kallas in house-undantaget eller Teckal-undantaget. För att undantaget ska gälla ska två kriterier vara uppfyllda:

- Kontrollkriteriet: den upphandlade myndigheten ska utöva kontroll över bolaget.
- Verksamhetskriteriet: minst 80 procent av bolagets verksamhet bedrivs för den upphandlande myndighetens räkning.

Gryning Vård AB ägs av fyra kommunalförbund i Västra Götaland och uppfyller därmed ovan nämnda kontrollkriterier men då inte 80 procent av bolagets verksamhet bedrivs för de ägande kommunerna uppfylls inte verksamhetskriteriet. Placeringar genom Gryning Vård AB behöver således upphandlas genom ramavtal eller direktupphandling. Detta innebär att Gryning Vård AB, trots att staden är delägare i bolaget, behöver behandlas som en privat utförare.

2022 var Gryning Vård AB den största leverantören till Göteborgs Stad av institutionsvård med en omfattning av 16 procent.

I kategoriplan Barn och unga finns kopplat till strategin *Socialtjänsten ska ha en strategisk samverkan med utförare i egen och extern regi* aktiviteten *Utreda om Gryning Vård AB kan omfattas av "in house"-undantaget*. Aktiviteten syftar till att se över nuvarande situation där staden är delägare i ett bolag som inte uppfyller in-house-undantaget.

Önskemålet om att Gryning Vård AB ska se över sin bolagsstruktur med syfte att om möjligt kunna omfattas av in-house undantaget är lyft till Gryning Vård AB via Göteborgs Regionens socialchefs nätverk samt via socialförvaltningarnas förvaltningsdirektörer. Gryning Vård AB har återkopplat att frågan kommer att lyftas i kommande ägardialoger och i bolagsstyrelsen.

För barn och unga i samhällsvård (SOU 2023:66)

Regeringen beslutade hösten 2021 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att se över och föreslå åtgärder för hur kvaliteten i vården kan öka när barn och unga placeras i familjehem, jourhem, stödboende och HVB inklusive särskilda ungdomshem. Syftet med uppdraget var att säkerställa att barn och unga som placeras utanför det egna hemmet alltid garanteras trygghet, säkerhet och en i övrigt god vård. Slutbetänkandet *För barn och unga i samhällsvård* (SOU 2023:66) presenteras under hösten 2023. Utredningen bedömer att det krävs en omfattande satsning och reform för att höja kvaliteten på samhällsvården och lämnar en rad förslag omkring kvalitet i insatsen HVB, nedan presenteras några av dem.

Utredningen framhåller att arbetssätt, metoder och organisation inom hälso- och sjukvården och former för samverkan mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten behöver utvecklas för att placerade barn och unga ska ha en likvärdig tillgång till god och jämlik hälso- och sjukvård. Utredningen föreslår därför att regeringen ger lämpliga myndigheter i uppdrag att:

- beskriva, pröva och utvärdera en eller flera organisatoriska modeller för information, bedömningar och samverkan om placerade barns och ungas hälsa
- genomföra ett utvecklingsarbete i nära samverkan med huvudmän och professionsföreträdare inom barn- och ungdomspsykiatri
- genomföra ett utvecklingsarbete som ökar förutsättningarna för placerade barn och unga att få tillgång till den psykiatriska vård som de har rätt till

Utredningen föreslår vidare att regeringen bör ta initiativ till att analysera de särskilda förutsättningarna för en god och nära vård för placerade barn och unga genom ett uppdrag till lämplig myndighet eller inom ramen för de överenskommelser som regeringen ingår med SKR om omställningen till en god och nära vård.

Samverkan mellan SiS och regionerna behöver enligt utredningen utvecklas omkring hälso- och sjukvård som regionerna erbjuder efter behov i former som de själva bestämmer över. Utredningen föreslår att regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att analysera och beskriva hur de strukturer för samverkan som byggts upp i det pågående utvecklingsprojektet med integrerad vård också kan vara en del av den ordinarie samverkan mellan SiS och regionerna. Integrerad vård är ett utvecklingsprojekt där barn- och ungdomspsykiatri samverkar närmre med SiS särskilda ungdomshem.

Regeringen bör också enligt utredningen initiera ett utvecklingsarbete för att pröva mobila team och digitala lösningar för ökad tillgänglighet till regionens öppna hälso- och sjukvård för barn och unga i särskilda ungdomshem.

Förvaltningens bedömning

De fyra socialförvaltningarna arbetar gemensamt med kategoristyrning inom barn och unga. Ett kategoristyrkt arbetssätt handlar om att hitta bästa sättet att försörja ett behov och hitta rätt mix av internt arbete och köpta varor/tjänster/insatser för att stödja uppfyllandet av stadens målsättningar. Inom ramen för förvaltningarnas gemensamma arbete med kategoristyrning har en kategoriplan Barn och unga upprättats.

Genom arbetet med kategoristyrning och kategoriplan Barn och unga har de fyra socialförvaltningarna ett gemensamt pågående arbete kring att se över nuvarande organisering av HVB i egen regi samt för att bedriva fler HVB i egen regi. Arbetet omhändertar beslut i kommunfullmäktige § 25 1352/21 om att Göteborgs Stad ska ta fram en plan för hur kommunen på kort och lång sikt kan bedriva fler hem för vård eller boende i egen regi. Även uppdrag i Göteborgs Stads budget 2024 om att öka andelen hem för vård eller boenden i egen regi berör direkt arbetet omkring HVB i kategoriplan. Det är viktigt att påtala att kommunen i detta arbete inte ska, eller har befogenheter att, överta annan huvudmans ansvar. Ansvaret att tillgodose behov av särskilda ungdomshem är statligt. Hälso- och sjukvårdsinsatser som ges i samband med placering på HVB är regionens ansvar. Fortsatt samverkan mellan huvudmännen, utifrån deras olika ansvarområden, är en förutsättning för att barn och unga ska få sina behov tillgodosedda.

I det pågående utvecklingsarbetet följer förvaltningarna utvecklingen nationellt och kommer vid behov att anpassa utvecklingsarbetet som beskrivits ovan utifrån eventuella förändringar med anledning av de förslag som presenterats i utredningen *För barn och unga i samhällsvård*. Utredningen innehåller viktiga förslag på åtgärder för staten, regionerna och kommunerna för att förbättra samhällsvården för barn och unga.

Förvaltningens bedömning är att intensionerna i motionen och dess förslag omhändertas

- genom uppdrag i Göteborgs Stads budget 2024 om att öka andelen hem för vård och boende i egen regi
- genom arbetet med kategoristyrning och kategoriplan Barn och unga och dess aktiviteter att se över nuvarande organisering av HVB i egen regi samt för att bedriva fler HVB i egen regi. Arbetet med kategoristyrning omhändertar beslut i kommunfullmäktige § 25 1352/21 om att Göteborgs Stad ska ta fram en plan för hur kommunen på kort och lång sikt kan bedriva fler hem för vård eller boende i egen regi.

Förvaltningens bedömning är att motionen ska avstyrkas i sin helhet.

Christina Alvelin

Alex Hirschi

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef

Beslutet ska skickas till

Stadsledningskontoret

Yrkande
Särskilt yttrande

Moderaterna, Liberalerna
Demokraterna

2024-03-26

Ärende 12

Yrkande angående motion av Mariette Höj Risberg (D) och Jessica Blixt (D) om att utreda möjligheten att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik

Förslag till beslut

I Socialnämnd Hisingen:

1. Socialnämnd Hisingen tillstyrker motionen. Förvaltningens tjänsteutlåtande, med vårt yrkande bilagt, översänds som nämndens yrkande till kommunstyrelsen.
2. Socialnämnd Hisingen förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Ärendet

Förvaltningens tjänsteutlåtande beskriver väl det arbete som pågår med att bedriva fler hem för vård eller boende i egen regi. Här hänvisas till att kommunfullmäktiges beslut från 2021 §25 1352 är omhändertaget. Beslutet innebär att ta fram en plan för hur kommunen på kort och lång sikt kan bedriva fler hem för vård och boende i egen regi. Det beslutet hade sitt ursprung i en motion av Frida Tånghag (V) och Sara Carlsson Hägglund (V) och fick stöd av Demokraterna i både kommunstyrelsen och i kommunfullmäktige.

Den motion vi nu ska yttra oss över ska ses som en vidareutveckling av det pågående arbetet att inrätta fler egna hem för vård och boende. Det motionen trycker på är behovet av särskilda vårdhem med en inriktning mot unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik. Som det framgår av motionen placeras en del av dessa unga idag på HVB-hem eller SiS-hem tillsammans med kriminella ungdomar och får inte den vård de skulle behöva. Ett utökat samarbete med regionen behövs och det är därför lämpligt att denna typ av vårdhem drivs i kommunens egen regi.

I förvaltningens utlåtande tas barnrättsperspektivet upp med följande beskrivning. ”Barn och unga som placeras utanför det egna hemmet ska alltid garanteras trygghet, säkerhet och en i övrigt god vård. Staden har ett ansvar för att tillse att det finns tillgång till HVB i den omfattning som krävs och att utbudet matchar de behov som staden har.” Utbudet

som finns idag matchar inte de behov staden har för att kunna placera unga med psykisk ohälsa och sammansatt social problematik. Därför behöver motionen tillstyrkas.

§ 132 N163-1486/23

Svar på remiss - Motion av Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) om att utreda möjligheten att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik

Ärendet

Socialnämnd Nordost har att yttra sig om en motion av Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) om att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik.

I motionen föreslås kommunfullmäktige besluta att kommunstyrelsen och socialnämnd Sydväst får i uppdrag att i samverkan med socialnämnd Centrum, Nordost och Hisingen, utreda möjligheten att inrätta ungdomshem riktat till de unga som är i behov av heldygnsvård, som idag LVU-placeras på SiS eller HVB, på grund av sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik. Vidare föreslås kommunstyrelsen och socialnämnd Sydväst får i uppdrag att i samverkan med socialnämnd Centrum, Nordost och Hisingen, ta fram förslag på hur driften av ungdomshem för dessa unga, kan se ut samt komma med förslag på möjliga samarbetsformer med regionen.

Förvaltningens bedömning är att intentionen i motionen och dess förslag redan omhändertas genom

- uppdrag i Göteborgs Stads budget 2024 om att öka andelen hem för vård och boende i egen regi
- arbetet med kategoristyrning och kategoriplan Barn och unga och dess aktiviteter att se över nuvarande organisering av HVB i egen regi samt för att bedriva fler HVB i egen regi.

Handling

Förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2024-02-23.

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-03-26

Yrkanden

Lena Landén-Ohlsson (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Ing-Marie Fredér (D) yrkar bifall till motionens intentioner och avslag på förvaltningens förslag.

Proposition

Ordföranden ställer proposition på bifall eller avslag till förvaltningens förslag och finner att Socialnämnden beslutat enligt förvaltningens förslag.

Beslut

1. Socialnämnd Nordost avstyrker motionen om att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik med hänvisning till vad som framkommer i tjänsteutlåtandet. Förvaltningens tjänsteutlåtande översänds till kommunstyrelsen som nämndens eget yttrande.
2. Socialnämnd Nordost förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Reservation

Johan Fält (M), Zagros Hama (M), Rita Stålbart (KD) och Ing-Marie Fredér (D) reserverar sig till förmån för Ing-Marie Fredérs yrkande.

Expedieras

Kommunstyrelsen

Dag för justering

2024-03-26

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2024-03-26

Vid protokollet

Sekreterare

Annika Funkqvist

Ordförande

Lena Landén-Ohlsson (S)

Justerande

Johan Fält (M)

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-02-23

Diarienummer N163-1486/23

Handläggare

Hanna Bergström

E-post: hanna.bergstrom@socialnordost.goteborg.se

Svar på motion om att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik

Förslag till beslut

1. Socialnämnd Nordost avstyrker motionen om att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik med hänvisning till vad som framkommer i tjänsteutlåtandet. Förvaltningens tjänsteutlåtande översänds till kommunstyrelsen som nämndens eget yttrande.
2. Socialnämnd Nordost förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

I motion från Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) föreslås kommunfullmäktige besluta att kommunstyrelsen och socialnämnd Sydväst får i uppdrag att i samverkan med socialnämnd Centrum, Nordost och Hisingen, utreda möjligheten att inrätta ungdomshem riktat till de unga som är i behov av heldygnsvård, som idag LVU-placeras på SiS eller HVB, på grund av sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik. Vidare föreslås kommunstyrelsen och socialnämnd Sydväst får i uppdrag att i samverkan med socialnämnd Centrum, Nordost och Hisingen, ta fram förslag på hur driften av ungdomshem för dessa unga, kan se ut samt komma med förslag på möjliga samarbetsformer med regionen.

Förvaltningens bedömning är att interventioner i motionen och dess förslag omhändertas

- genom uppdrag i Göteborgs Stads budget 2024 om att öka andelen hem för vård och boende i egen regi
- genom arbetet med kategoristyrning och kategoriplan Barn och unga och dess aktiviteter att se över nuvarande organisering av HVB i egen regi samt för att bedriva fler HVB i egen regi. Arbetet med kategoristyrning omhändertar beslut i kommunfullmäktige § 25 1352/21 om att Göteborgs Stad ska ta fram en plan för hur kommunen på kort och lång sikt kan bedriva fler hem för vård eller boende i egen regi.

Förvaltningens bedömning är att motionen avstyrks.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Göteborgs Stads nettokostnad för barn och unga uppgick 2023 till 1260 mnkr. Institutionsvård är den insats som står för störst andel av de totala nettokostnaderna inom barn och unga området, 469 mnkr 2023. Kostnaderna för institutionsvård innefattar kostnader för insatserna hem för vård eller boende (HVB) och placeringar via Statens institutionsstyrelse (SiS). Institutionsvården i form av HVB som utfördes i egen regi motsvarade ungefär sju procent av bruttokostnaden för insatsen 2023 (beräkning är genomförd på en övergripande nivå utifrån bruttoutfall i Nekksus). Anledningen till köp av privata utförare är i huvudsak att det saknas alternativ inom stadens egen regi.

Beräkning av kostnad för att starta upp och driva HVB i egen regi påverkas av flera faktorer så som lokaler och hyreskostnader, personal och personaltäthet, lös inredning och annan utrustning, driftskostnader och underhåll. Inom ramen för arbetet med kategoristyrning Barn och unga är ett arbete med förprojektering av uppstart för att bedriva fler HVB i egen regi påbörjat och i detta arbete ingår beräkning av kostnader.

Bedömning är att den totala nettokostnaden för insatsen HVB inte kommer att minska om staden driver fler HVB i egen regi. Detta då insatsen är kostsam oavsett om den bedrivs i egen eller privat regi. Däremot bedöms en utökning av HVB i egen regi kunna leda till en justering i kostnadsfördelningen mellan egen och privat regi om fler insatser verkställs i egen regi. Med fler HVB i egen regi ökar också möjligheterna för staden att kunna påverka utbudet och säkerställa att utbudet matchar de behov av HVB som staden har.

2023 var genomsnittskostnaden för institutionsvård 4 855 kr per dygn och genomsnittskostnaden per individ uppgick till 745 tkr (beräknat utifrån nettokostnad).

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Vården för placerade barn och unga omfattar några av samhällets mest ingripande åtgärder. Kraven på rättssäkerhet, kvalitet och likvärdighet i vården måste vara mycket högt ställda. Socialtjänstens arbete ska präglas av ett barnrättsperspektiv och barnets bästa ska vara en given utgångspunkt i arbetet. Barn och unga som placeras utanför det egna hemmet ska alltid garanteras trygghet, säkerhet och en i övrigt god vård. Staden har ett ansvar för att tillse att det finns tillgång till HVB i den omfattning som krävs och att utbudet matchar de behov som staden har.

Samverkan

Information i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 19 mars 2024.

Bilagor

1. Motion av av Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) om att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik.

Ärendet

Socialnämnd Nordost har att yttra sig om en motion av Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) om att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik. Motionen har skickats för yttrande till de fyra socialnämnderna i Göteborgs Stad. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 1 april 2024.

Beskrivning av ärendet

I motionen beskrivs att Göteborgs Stad inte klarar av att säkerställa en god vård- och behandling för unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik som omfattas av beslut enligt lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). I motionen beskrivs att endast ett fåtal unga med mycket komplex problematik idag erhåller vård och behandling inom heldygnsvården i den regionala barn- och ungdomspsykiatri (BUP). Vidare att de som inte uppfyller kriterierna för BUP:s heldygnsvård, men som på grund av komplex problematik ändå är i behov av vård i skyddad miljö, placeras på Statens institutionsstyrelse (SiS). Trots att ungdomarna, ofta flickor, har en psykisk eller psykiatrisk problematik erbjuds de ingen behandling och tvingas bo i en fängelselik miljö på SiS tillsammans med unga kriminella.

Staden behöver enligt motionärerna hitta nya vägar för att säkerställa att alla unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik, som omfattas av LVU, får det stöd och den rehabilitering som krävs. De föreslår därför en utredning för att se över möjligheterna att inrätta ungdomshem som riktar sig till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik, och som erbjuder adekvat stöd och behandling av utbildad personal. Det är viktigt att utredningen belyser vilka insatser som skulle behövas för att säkerställa att dessa unga får hjälp och behandling från rätt profession. Det bör även framgå om Gryning vård AB är en lämplig aktör för driften och om verksamheten kan samordnas med expertis från Västra Götalandsregionen.

Kommunfullmäktige föreslås av motionärerna besluta att:

1. Kommunstyrelsen och socialnämnd Sydväst får i uppdrag att i samverkan med socialnämnd Centrum, Nordost och Hisingen, utreda möjligheten att inrätta ungdomshem riktat till de unga som är i behov av heldygnsvård, som idag LVU-placeras på SiS eller HVB, på grund av sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik.
2. Kommunstyrelsen och socialnämnd Sydväst får i uppdrag att i samverkan med socialnämnd Centrum, Nordost och Hisingen, ta fram förslag på hur driften av ungdomshem för dessa unga, kan se ut samt komma med förslag på möjliga samarbetsformer med regionen.

Hem för vård eller boende (HVB)

HVB är en beteckning för en rad olika slags institutioner. De varierar med avseende på driftsform, målgrupp, arbetsmetoder och rättsliga ramar. En skiljelinje går mellan de särskilda ungdomshemmen som SiS ansvarar för och övriga HVB. Vid de särskilda

ungdomshemmen har personalen under vissa förutsättningar rätt att använda tvångsåtgärder. Staten ansvarar för att tillgodose behovet av särskilda ungdomshem.

En privat utförare måste ha tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg (IVO) för att bedriva HVB. Tillstånd behövs inte för sådan verksamhet som kommun själv bedriver, men kommunen är skyldig att anmäla verksamheten till IVO. Varje kommun ansvarar för att det finns tillgång till HVB i den omfattning som krävs.

Göteborgs Stad bedriver fem HVB med sammanlagt 33 platser i egen regi och har två ramavtal för insatsen. Ett ramavtal för barn 0–17 år som behöver placeras tillsammans med sin familj och ett ramavtal för barn och unga 0–20 år som behöver placering utan familj.

Hälso- och sjukvård i HVB

HVB omfattas inte av det kommunala hälso- och sjukvårdsansvaret enligt 12 kap. hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Det innebär att alla hälso- och sjukvårdsinsatser som ges i samband med placering på HVB är regionens ansvar, utifrån regionens generella ansvar att erbjuda en god hälso- och sjukvård åt den som är bosatt inom regionen. Regionens ansvar gäller även om personen placeras utom regionen där hen är bosatt. Ansvaret kan innebära att regionen själv erbjuder insatserna. Om placeringen är i en annan region kan insatserna i stället erbjudas av denna region, mot ersättning från hemmaregionen inom ramen för riksavtalet för utomlänsvård. Regionen kan även ersätta kommunen för kostnaden för hälso- och sjukvårdsinsatser som genomförs av HVB-hemmet, alternativt själv upprätta avtal om hälso- och sjukvårdsinsatser med HVB-hemmet, givet att det är anmält som vårdgivare till IVO.

Göteborgs Stad samverkar på olika sätt med regionen omkring barn och ungas hälsa. Kommuner och regioner har också sedan 2017 en lagstadgad skyldighet att ingå överenskommelser om samarbete i fråga om barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Överenskommelsen mellan Västra Götalands kommuner och Västra Götalandsregionen fastställer bland annat att alla barn och unga som placeras i HVB ska ha en fast, namngiven, vårdkontakt inom primärvård eller specialistvård.

Brist på HVB

Vid behov av placering på HVB skickar ansvarig socialsekreterare en placeringsförfrågan till Samlad placerings- och inköpsfunktion (Spink), socialförvaltning Sydväst, som är den avdelning som stödjer förvaltningarna med att hitta lämpliga utförare av insats. Förfaringssättet ger staden en möjlighet att, via Spink, få en samlad bild över de insatser som efterfrågas av socialförvaltningarna.

Spink hanterar återkommande placeringsförfrågningar rörande yngre barn med komplex problematik där det är svårt att hitta lämpliga placeringar och det har under en längre tid varit brist på akuta HVB platser för yngre barn. Detta då det är få verksamheter som har tillstånd att ta emot yngre barn samt att det totala utbudet i Västra Götalandsregionen är lägre än efterfrågan. Ensamplaceringar av yngre barn på HVB görs primärt av två orsaker. Dels i avvaktan på familjehem eller där placeringen är akut och lämpligt jourfamiljehem saknas. Dels då barnet har utökade behov och som av olika anledningar behöver mer omsorg och/eller annat stöd än vad ett traditionellt familjehem kan erbjuda.

En annan bristsituation som uppmärksammas i arbetet med kategoristyrning Barn och unga är behovet av HVB för äldre barn/ungdomar som ska, är eller har placerats i familjehem. Det handlar om att kunna erbjuda HVB i ett akut skede i avvaktan på lämplig jourfamilj men också att kunna erbjuda en placering på HVB vid sammanbrott i familjehem. Önskvärt är också att ett sådant HVB skulle kunna fungera som en avlastning, för både den placerade och familjehemmet, vid behov av kortare paus i en placering i familjehem och på så vis förebygga sammanbrott.

Ovan situationer berör förhållandevis få barn och unga men det är barn och unga som är särskilt utsatta och som riskerar att placeras långt från Göteborg.

Platsbrist inom Statens institutionsstyrelse (SiS)

SiS har under 2022 och 2023 haft problem med att erbjuda platser utifrån sitt uppdrag. SiS är den myndighet som har uppdraget och ansvarar för individuellt anpassad tvångsvård och behandling av ungdomar med allvarliga psykosociala problem. Uppdraget att verkställa insatserna ligger endast hos SiS och kan inte tillhandahållas av annan huvudman.

Platsbristen på SiS har inneburit att förvaltningarna för ungdomar med omfattande och komplex problematik som skulle ha placerats på SiS fått arbeta med att hitta andra lösningar. Under 2023 är det enligt statistiken från Spinks placeringsförfrågningar ett 40-tal ungdomar som inte kunnat beredas en plats på SiS i det akuta skedet och där annan placering därför efterfrågats. Platsbristen har inneburit att ungdomar som bedöms vara i behov av den vård som endast SiS kan verkställa istället placerats på HVB eller i familjehem. Insatserna som ges till följd av platsbristen saknar skalskydd, säkerhet och de befogenheter som SiS har. De har i flera fall inte heller kompetens för målgruppen vilket leder till sammanbrott och ökade risker för berörda ungdomar. Stadens avdelningschefsnätverk barn och unga har utifrån den allvarliga situationen en pågående dialog med SiS och platsbristen bedöms ha minskat något under andra halvåret 2023.

Utvecklingsarbete inom HVB i Göteborgs Stad

Kategoristyrning i Göteborgs Stad

Göteborgs Stad har sedan 2018 arbetat med kategoristyrning. Ett kategoristyrnt arbetssätt handlar om att hitta bästa sättet att försörja ett behov och hitta rätt mix av internt arbete och köpta varor/tjänster/insatser för att stödja uppfyllandet av stadens målsättningar. Spink har i uppdrag att samordna arbetet med kategoristyrning för de fyra socialnämnderna och nämnden för funktionsstöd. Utifrån en nulägesanalys tas en kategoriplan fram. Kategoriplanen innehåller mål och strategier och kan beskrivas som en långsiktig behovsförsörjningsplan som tydliggör vilka insatser som krävs för att möta behoven inom aktuellt kategoriområde. Utifrån kategoriplanen utformas en handlingsplan med strategier och aktiviteter.

Kategoristyrning Barn och unga – HVB

Under 2023 har en kategoriplan för Barn och unga utarbetats och fastställts av de fyra socialförvaltningarna. I kategoriplanen Barn och unga finns strategin *Effektiv organisering av HVB och stödboende*. Institutionsvård innebär ett stort ingripande i den enskildes och

dennes familjs liv. Det är därför av stor betydelse att insatsen är av god kvalitet och möter den enskildes behov av stöd och hjälp. Strategin syftar till att se över stadens behov och organisering av insatsen HVB i egen regi. Staden behöver säkerställa att det finns ett utbud som matchar behoven samt att utbudet är ändamålsenligt och kostnadseffektivt. Till strategin finns två aktiviteter: *Säkerställa ändamålsenlig organisering av befintliga HVB och stödboenden i egen regi* samt *Fler HVB i egen regi*. Den sistnämnda aktiviteten syftar till att utveckla fler HVB i egen regi utifrån tidigare identifierade bristsituationer inom insatsen. Det handlar om att se över möjligheten att ställa om stödboende i egen regi till HVB i egen regi. Vidare att förprojektera för uppstart av ett HVB i egen regi för yngre barn med komplexa behov i samarbete med förvaltningen för funktionsstöd samt förprojektera ett HVB för äldre barn/ungdomar vid sammanbrott samt avlastning för familjehem för att förebygga avbrott.

Under hösten 2023 har man som ett första steg påbörjat arbetet med att hitta lämpliga lokaler, en lokal har besökts som ej visade sig lämplig. En arbetsgrupp kommer att formeras för vidare arbete med frågan.

Aktiviteterna i kategoriplanen omhändertar beslut i kommunfullmäktige § 25 1352/21 om att Göteborgs Stad ska ta fram en plan för hur kommunen på kort och lång sikt kan bedriva fler hem för vård eller boende i egen regi. I Göteborgs Stads budget 2024 finns också uppdrag om att öka andelen hem för vård eller boenden i egen regi. Detta uppdrag kommer att hanteras inom ramen för ovan beskrivna arbete med kategoriplan Barn och unga.

Kategoristyrning Barn och unga - Gryning Vård AB

Ett undantag i lagen om offentlig upphandling (LOU) tillåter köp från eget bolag, en fristående enhet, utan upphandling. Detta kallas in house-undantaget eller Teckal-undantaget. För att undantaget ska gälla ska två kriterier vara uppfyllda:

- Kontrollkriteriet: den upphandlade myndigheten ska utöva kontroll över bolaget.
- Verksamhetskriteriet: minst 80 procent av bolagets verksamhet bedrivs för den upphandlande myndighetens räkning.

Gryning Vård AB ägs av fyra kommunalförbund i Västra Götaland och uppfyller därmed ovan nämnda kontrollkriterier men då inte 80 procent av bolagets verksamhet bedrivs för de ägande kommunerna uppfylls inte verksamhetskriteriet. Placeringar genom Gryning Vård AB behöver således upphandlas genom ramavtal eller direktupphandling. Detta innebär att Gryning Vård AB, trots att staden är delägare i bolaget, behöver behandlas som en privat utförare.

2022 var Gryning Vård AB den största leverantören till Göteborgs Stad av institutionsvård med en omfattning av 16 procent.

I kategoriplan Barn och unga finns kopplat till strategin *Socialtjänsten ska ha en strategisk samverkan med utförare i egen och extern regi* aktiviteten *Utreda om Gryning Vård AB kan omfattas av "in house"-undantaget*. Aktiviteten syftar till att se över

nuvarande situation där staden är delägare i ett bolag som inte uppfyller in-house-undantaget.

Önskemålet om att Gryning Vård AB ska se över sin bolagsstruktur med syfte att om möjligt kunna omfattas av in-house undantaget är lyft till Gryning Vård AB via Göteborgs Regionens socialchefs nätverk samt via socialförvaltningarnas förvaltningsdirektörer. Gryning Vård AB har återkopplat att frågan kommer att lyftas i kommande ägardialoger och i bolagsstyrelsen.

För barn och unga i Samhällsvård (SOU 2023:66)

Regeringen beslutade hösten 2021 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att se över och föreslå åtgärder för hur kvaliteten i vården kan öka när barn och unga placeras i familjehem, jourhem, stödboende och HVB inklusive särskilda ungdomshem. Syftet med uppdraget var att säkerställa att barn och unga som placeras utanför det egna hemmet alltid garanteras trygghet, säkerhet och en i övrigt god vård. Slutbetänkandet *För barn och unga i Samhällsvård* (SOU 2023:66) presenteras under hösten 2023. Utredningen bedömer att det krävs en omfattande satsning och reform för att höja kvaliteten på samhällsvården och lämnar en rad förslag omkring kvalitet i insatsen HVB, nedan presenteras några av dem.

Utredningen framhåller att arbetssätt, metoder och organisation inom hälso- och sjukvården och former för samverkan mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten behöver utvecklas för att placerade barn och unga ska ha en likvärdig tillgång till god och jämlik hälso- och sjukvård. Utredningen föreslår därför att regeringen ger lämpliga myndigheter i uppdrag att:

- beskriva, pröva och utvärdera en eller flera organisatoriska modeller för information, bedömningar och samverkan om placerade barns och ungas hälsa
- genomföra ett utvecklingsarbete i nära samverkan med huvudmän och professionsföreträdare inom barn- och ungdomspsykiatri
- genomföra ett utvecklingsarbete som ökar förutsättningarna för placerade barn och unga att få tillgång till den psykiatriska vård som de har rätt till

Utredningen föreslår vidare att regeringen bör ta initiativ till att analysera de särskilda förutsättningarna för en god och nära vård för placerade barn och unga genom ett uppdrag till lämplig myndighet eller inom ramen för de överenskommelser som regeringen ingår med SKR om omställningen till en god och nära vård.

Samverkan mellan SiS och regionerna behöver enligt utredningen utvecklas omkring hälso- och sjukvård som regionerna erbjuder efter behov i former som de själva bestämmer över. Utredningen föreslår att regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att analysera och beskriva hur de strukturer för samverkan som byggts upp i det pågående utvecklingsprojektet med integrerad vård också kan vara en del av den ordinarie samverkan mellan SiS och regionerna. Integrerad vård är ett utvecklingsprojekt där barn- och ungdomspsykiatri samverkar närmre med SiS särskilda ungdomshem.

Regeringen bör också enligt utredningen initiera ett utvecklingsarbete för att pröva mobila team och digitala lösningar för ökad tillgänglighet till regionens öppna hälso- och sjukvård för barn och unga i särskilda ungdomshem.

Förvaltningens bedömning

De fyra socialförvaltningarna arbetar gemensamt med kategoristyrning inom barn och unga. Ett kategoristyrkt arbetssätt handlar om att hitta bästa sättet att försörja ett behov och hitta rätt mix av internt arbete och köpta varor/tjänster/insatser för att stödja uppfyllandet av stadens målsättningar. Inom ramen för förvaltningarnas gemensamma arbete med kategoristyrning har en kategoriplan Barn och unga upprättats.

Genom arbetet med kategoristyrning och kategoriplan Barn och unga har de fyra socialförvaltningarna ett gemensamt pågående arbete kring att se över nuvarande organisering av HVB i egen regi samt för att bedriva fler HVB i egen regi. Arbetet omhändertar beslut i kommunfullmäktige § 25 1352/21 om att Göteborgs Stad ska ta fram en plan för hur kommunen på kort och lång sikt kan bedriva fler hem för vård eller boende i egen regi. Även uppdrag i Göteborgs Stads budget 2024 om att öka andelen hem för vård eller boenden i egen regi berör direkt arbetet omkring HVB i kategoriplan. Det är viktigt att påtala att kommunen i detta arbete inte ska, eller har befogenheter att, överta annan huvudmans ansvar. Ansvaret att tillgodose behov av särskilda ungdomshem är statligt. Hälso- och sjukvårdsinsatser som ges i samband med placering på HVB är regionens ansvar. Fortsatt samverkan mellan huvudmännen, utifrån deras olika ansvarområden, är en förutsättning för att barn och unga ska få sina behov tillgodosedda.

I det pågående utvecklingsarbetet följer förvaltningarna utvecklingen nationellt och kommer vid behov att anpassa utvecklingsarbetet som beskrivits ovan utifrån eventuella förändringar med anledning av de förslag som presenterats i utredningen *Barn och unga i samhällets vård*. Utredningen innehåller viktiga förslag på åtgärder för staten, regionerna och kommunerna för att förbättra samhällsvården för barn och unga.

Förvaltningens bedömning är att interventioner i motionen och dess förslag omhändertas

- genom uppdrag i Göteborgs Stads budget 2024 om att öka andelen hem för vård och boende i egen regi
- genom arbetet med kategoristyrning och kategoriplan Barn och unga och dess aktiviteter att se över nuvarande organisering av HVB i egen regi samt för att bedriva fler HVB i egen regi. Arbetet med kategoristyrning omhändertar beslut i kommunfullmäktige § 25 1352/21 om att Göteborgs Stad ska ta fram en plan för hur kommunen på kort och lång sikt kan bedriva fler hem för vård eller boende i egen regi.

Förvaltningens bedömning är att motionen avstyrks.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen.

Socialförvaltning Nordost

Fredrik Johansson
Förvaltningsdirektör

Lotta Anberg
Avdelningschef

Remiss- Motion av Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) om att utreda möjligheten att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik

§ 81, N165-0901/23

Beslut

Socialnämnd Sydväst avstyrker motion om att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik med hänvisning till vad som framkommer i tjänsteutlåtandet. Förvaltningens tjänsteutlåtande översänds till kommunstyrelsen som nämndens eget yttrande.

Sammanfattning av ärendet

I motion från Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) föreslås kommunfullmäktige besluta att kommunstyrelsen och socialnämnd Sydväst får i uppdrag att i samverkan med socialnämnd Centrum, Nordost och Hisingen, utreda möjligheten att inrätta ungdomshem riktat till de unga som är i behov av heldygnsvård, som idag LVU-placeras på SiS eller HVB, på grund av sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik. Vidare föreslås kommunstyrelsen och socialnämnd Sydväst får i uppdrag att i samverkan med socialnämnd Centrum, Nordost och Hisingen, ta fram förslag på hur driften av ungdomshem för dessa unga, kan se ut samt komma med förslag på möjliga samarbetsformer med regionen. Förvaltningens bedömning är att motionen avstyrks.

Handlingar

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 9 januari 2024.

Yrkande från D och M med instämmande av L daterat 25 mars 2024.

Yrkanden

Lillemor Williamsson (D)yrkar bifall till motionen enligt eget yrkande.

Alfred Johansson (S) yrkar å S, V, MP:s vägnar bifall till förvaltningens förslag.

Ajsela Bruncevic (C) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på yrkandena och finner att förslaget från Johansson (S) och Bruncevic (C) bifallits.

Reservation

Lillemor Williamsson (D) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande

Justering

Socialnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: <!sammanträdesdatum>

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Dag för justering

2024-03-27

Vid protokollet

Sekreterare

Erika Holgersson

Ordförande

Alfred Johansson (S)

Justerande

Lena Olinder (M)

Yrkande
2024-03-25

Demokraterna och Moderaterna
med instämmande av Liberalerna

Ärende nr 14, Sammanträde 2024-03-27

Yrkande angående – Yttrande över motion av Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) om att utreda möjligheten att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik

Förslag till beslut:

1. Socialnämnd Sydväst tillstyrker motionen. Förvaltningens tjänsteutlåtande, med vårt yrkande bilagt, översänds som nämndens yttrande till kommunstyrelsen.
2. Socialnämnd Sydväst förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Ärendet

Förvaltningens tjänsteutlåtande beskriver väl det arbete som pågår med att bedriva fler hem för vård eller boende i egen regi. Här hänvisas till att kommunfullmäktiges beslut från 2021 §25 1352 är omhändertaget. Beslutet innebär att ta fram en plan för hur kommunen på kort och lång sikt kan bedriva fler hem för vård och boende i egen regi. Det beslutet hade sitt ursprung i en motion av Frida Tånghag (V) och Sara Carlsson Hägglund (V) och fick stöd av Demokraterna i både kommunstyrelsen och i kommunfullmäktige.

Den motion vi nu ska yttra oss över ska ses som en vidareutveckling av det pågående arbetet att inrätta fler egna hem för vård och boende. Det motionen trycker på är behovet av särskilda vårdhem med en inriktning mot unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik. Som det framgår av motionen placeras en del av dessa unga idag på HVB-hem eller SiS-hem tillsammans med kriminella ungdomar och får inte den vård de skulle behöva. Ett utökat samarbete med regionen behövs och det är därför lämpligt att denna typ av vårdhem drivs i kommunens egen regi.

I förvaltningens utlåtande tas barnrättsperspektivet upp med följande beskrivning. "Barn och unga som placeras utanför det egna hemmet ska alltid garanteras trygghet, säkerhet och en i övrigt god vård. Staden har ett ansvar för att tillse att det finns tillgång till HVB i den omfattning som krävs och att utbudet matchar de behov som staden har." Utbudet som finns idag matchar inte de behov staden har för att kunna placera unga med psykisk ohälsa och sammansatt social problematik. Därför behöver motionen tillstyrkas.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-01-09

Diarienummer N165-0901/23

Handläggare

Mia Norneby, Theresa Härsjö, Åsa Etéus

Telefon: 031-365 00 00

E-post: fornamn.efternamn@socialsydvast.goteborg.se

Yttrande över motion av Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) om att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik

Förslag till beslut

1. Socialnämnd Sydväst avstyrker motion om att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik med hänvisning till vad som framkommer i tjänsteutlåtandet. Förvaltningens tjänsteutlåtande översänds till kommunstyrelsen som nämndens eget yttrande.
2. Socialnämnd Sydväst förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

I motion från Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) föreslås kommunfullmäktige besluta att kommunstyrelsen och socialnämnd Sydväst får i uppdrag att i samverkan med socialnämnd Centrum, Nordost och Hisingen, utreda möjligheten att inrätta ungdomshem riktat till de unga som är i behov av heldygnsvård, som idag LVU-placeras på SiS eller HVB, på grund av sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik. Vidare föreslås kommunstyrelsen och socialnämnd Sydväst får i uppdrag att i samverkan med socialnämnd Centrum, Nordost och Hisingen, ta fram förslag på hur driften av ungdomshem för dessa unga, kan se ut samt komma med förslag på möjliga samarbetsformer med regionen.

Förvaltningens bedömning är att intensionerna i motionen och dess förslag omhändertas:

- genom uppdrag i Göteborgs Stads budget 2024 om att öka andelen hem för vård och boende i egen regi
- genom arbetet med kategoristyrning och kategoriplan Barn och unga och dess aktiviteter att se över nuvarande organisering av HVB i egen regi samt för att bedriva fler HVB i egen regi. Arbetet med kategoristyrning omhändertar beslut i kommunfullmäktige § 25 1352/21 om att Göteborgs Stad ska ta fram en plan för hur kommunen på kort och lång sikt kan bedriva fler hem för vård eller boende i egen regi.

Förvaltningens bedömning är att motionen avstyrks.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Göteborgs Stads nettokostnad för barn och unga uppgick 2023 till 1260 mnkr. Institutionsvård är den insats som står för störst andel av de totala nettokostnaderna inom barn och unga området, 469 mnkr 2023. Kostnaderna för institutionsvård innefattar kostnader för insatserna hem för vård eller boende (HVB) och placeringar via Statens institutionsstyrelse (SiS). Institutionsvården i form av HVB som utfördes i egen regi motsvarade ungefär sju procent av bruttokostnaden för insatsen 2023 (beräkning är genomförd på en övergripande nivå utifrån bruttoutfall i Nekksus). Anledningen till köp av privata utförare är i huvudsak att det saknas alternativ inom stadens egen regi.

Beräkning av kostnad för att starta upp och driva HVB i egen regi påverkas av flera faktorer så som lokaler och hyreskostnader, personal och personaltäthet, lös inredning och annan utrustning, driftskostnader och underhåll. Inom ramen för arbetet med kategoristyrning Barn och unga är ett arbete med förprojektering av uppstart för att bedriva fler HVB i egen regi påbörjat och i detta arbete ingår beräkning av kostnader.

Bedömning är att den totala nettokostnaden för insatsen HVB inte kommer att minska om staden driver fler HVB i egen regi. Detta då insatsen är kostsam oavsett om den bedrivs i egen eller privat regi. Däremot bedöms en utökning av HVB i egen regi kunna leda till en justering i kostnadsfördelningen mellan egen och privat regi om fler insatser verkställs i egen regi. Med fler HVB i egen regi ökar också möjligheterna för staden att kunna påverka utbudet och säkerställa att utbudet matchar de behov av HVB som staden har.

2023 var genomsnittskostnaden för institutionsvård 4 855 kr per dygn och genomsnittskostnaden per individ uppgick till 745 tkr (beräknat utifrån nettokostnad).

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Bedömning utifrån barnrättsperspektivet

Vården för placerade barn och unga omfattar några av samhällets mest ingripande åtgärder. Kraven på rättssäkerhet, kvalitet och likvärdighet i vården måste vara mycket högt ställda. Socialtjänstens arbete ska präglas av ett barnrättsperspektiv och barnets bästa ska vara en given utgångspunkt i arbetet. Barn och unga som placeras utanför det egna hemmet ska alltid garanteras trygghet, säkerhet och en i övrigt god vård. Staden har ett ansvar för att tillse att det finns tillgång till HVB i den omfattning som krävs och att utbudet matchar de behov som staden har.

Samverkan

Information i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 20 mars 2023.

Bilagor

1. Motion av Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) om att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik

Ärendet

Socialnämnd Sydväst har att yttra sig om en motion av Mariette Höij Risberg (D) och Jessica Blixt (D) om att inrätta ungdomshem riktade till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik. Motionen har skickats för yttrande till de fyra socialnämnderna i Göteborgs Stad.

Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 1 april 2024.

Beskrivning av ärendet

I motionen beskrivs att Göteborgs Stad inte klarar av att säkerställa en god vård- och behandling för unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik som omfattas av beslut enligt lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). I motionen beskrivs att endast ett fåtal unga med mycket komplex problematik idag erhåller vård och behandling inom heldygnsvården i den regionala barn- och ungdomspsykiatrin (BUP). Vidare att de som inte uppfyller kriterierna för BUP:s heldygnsvård, men som på grund av komplex problematik ändå är i behov av vård i skyddad miljö, placeras på Statens institutionsstyrelse (SiS). Trots att ungdomarna, ofta flickor, har en psykisk eller psykiatrisk problematik erbjuds de ingen behandling och tvingas bo i en fängselik miljö på SiS tillsammans med unga kriminella.

Staden behöver enligt motionärerna hitta nya vägar för att säkerställa att alla unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik, som omfattas av LVU, får det stöd och den rehabilitering som krävs. De föreslår därför en utredning för att se över möjligheterna att inrätta ungdomshem som riktar sig till unga med sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik, och som erbjuder adekvat stöd och behandling av utbildad personal. Det är viktigt att utredningen belyser vilka insatser som skulle behövas för att säkerställa att dessa unga får hjälp och behandling från rätt profession. Det bör även framgå om Gryning vård AB är en lämplig aktör för driften och om verksamheten kan samordnas med expertis från Västra Götalandsregionen.

Kommunfullmäktige föreslås av motionärerna besluta att:

1. Kommunstyrelsen och socialnämnd Sydväst får i uppdrag att i samverkan med socialnämnd Centrum, Nordost och Hisingen, utreda möjligheten att inrätta ungdomshem riktat till de unga som är i behov av heldygnsvård, som idag LVU-placeras på SiS eller HVB, på grund av sammansatt psykisk och psykiatrisk problematik.
2. Kommunstyrelsen och socialnämnd Sydväst får i uppdrag att i samverkan med socialnämnd Centrum, Nordost och Hisingen, ta fram förslag på hur driften av ungdomshem för dessa unga, kan se ut samt komma med förslag på möjliga samarbetsformer med regionen.

Hem för vård eller boende (HVB)

HVB är en beteckning för en rad olika slags institutioner. De varierar med avseende på driftsform, målgrupp, arbetsmetoder och rättsliga ramar. En skiljelinje går mellan de särskilda ungdomshemmen som SiS ansvarar för och övriga HVB. Vid de särskilda ungdomshemmen har personalen under vissa förutsättningar rätt att använda tvångsåtgärder. Staten ansvarar för att tillgodose behovet av särskilda ungdomshem.

En privat utförare måste ha tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg (IVO) för att bedriva HVB. Tillstånd behövs inte för sådan verksamhet som kommun själv bedriver, men kommunen är skyldig att anmäla verksamheten till IVO. Varje kommun ansvarar för att det finns tillgång till HVB i den omfattning som krävs.

Göteborgs Stad bedriver fem HVB med sammanlagt 33 platser i egen regi och har två ramavtal för insatsen. Ett ramavtal för barn 0–17 år som behöver placeras tillsammans med sin familj och ett ramavtal för barn och unga 0–20 år som behöver placering utan familj.

Hälso- och sjukvård i HVB

HVB omfattas inte av det kommunala hälso- och sjukvårdsansvaret enligt 12 kap. hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Det innebär att alla hälso- och sjukvårdsinsatser som ges i samband med placering på HVB är regionens ansvar, utifrån regionens generella ansvar att erbjuda en god hälso- och sjukvård åt den som är bosatt inom regionen. Regionens ansvar gäller även om personen placeras utom regionen där hen är bosatt. Ansvaret kan innebära att regionen själv erbjuder insatserna. Om placeringen är i en annan region kan insatserna i stället erbjudas av denna region, mot ersättning från hemmaregionen inom ramen för riksavtalet för utomlänsvård. Regionen kan även ersätta kommunen för kostnaden för hälso- och sjukvårdsinsatser som genomförs av HVB-hemmet, alternativt själv upprätta avtal om hälso- och sjukvårdsinsatser med HVB-hemmet, givet att det är anmält som vårdgivare till IVO.

Göteborgs Stad samverkar på olika sätt med regionen omkring barn och ungas hälsa. Kommuner och regioner har också sedan 2017 en lagstadgad skyldighet att ingå överenskommelser om samarbete i fråga om barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Överenskommelsen mellan Västra Götalands kommuner och Västra Götalandsregionen fastställer bland annat att alla barn och unga som placeras i HVB ska ha en fast, namngiven, vårdkontakt inom primärvård eller specialistvård.

Brist på HVB

Vid behov av placering på HVB skickar ansvarig socialsekreterare en placeringsförfrågan till Samlad placerings- och inköpsfunktion (Spink), socialförvaltning Sydväst, som är den avdelning som stödjer förvaltningarna med att hitta lämpliga utförare av insats. Förfaringsättet ger staden en möjlighet att, via Spink, få en samlad bild över de insatser som efterfrågas av socialförvaltningarna.

Spink hanterar återkommande placeringsförfrågningar rörande yngre barn med komplex problematik där det är svårt att hitta lämpliga placeringar och det har under en längre tid varit brist på akuta HVB platser för yngre barn. Detta då det är få verksamheter som har tillstånd att ta emot yngre barn samt att det totala utbudet i Västra Götalandsregionen är lägre än efterfrågan. Ensamplaceringar av yngre barn på HVB görs primärt av två orsaker. Dels i avvaktan på familjehem eller där placeringen är akut och lämpligt

jourfamiljehem saknas. Dels då barnet har utökade behov och som av olika anledningar behöver mer omsorg och/eller annat stöd än vad ett traditionellt familjehem kan erbjuda.

En annan bristsituation som uppmärksammas i arbetet med kategoristyrning Barn och unga är behovet av HVB för äldre barn/ungdomar som ska, är eller har placerats i familjehem. Det handlar om att kunna erbjuda HVB i ett akut skede i avvaktan på lämplig jourfamilj men också att kunna erbjuda en placering på HVB vid sammanbrott i familjehem. Önskvärt är också att ett sådant HVB skulle kunna fungera som en avlastning, för både den placerade och familjehemmet, vid behov av kortare paus i en placering i familjehem och på så vis förebygga sammanbrott.

Ovan situationer berör förhållandevis få barn och unga men det är barn och unga som är särskilt utsatta och som riskerar att placeras långt från Göteborg.

Platsbrist inom Statens institutionsstyrelse (SiS)

SiS har under 2022 och 2023 haft problem med att erbjuda platser utifrån sitt uppdrag. SiS är den myndighet som har uppdraget och ansvarar för individuellt anpassad tvångsvård och behandling av ungdomar med allvarliga psykosociala problem. Uppdraget att verkställa insatserna ligger endast hos SiS och kan inte tillhandahållas av annan huvudman.

Platsbristen på SiS har inneburit att förvaltningarna för ungdomar med omfattande och komplex problematik som skulle ha placerats på SiS fått arbeta med att hitta andra lösningar. Under 2023 är det enligt statistiken från Spinks placeringsförfrågningar ett 40-tal ungdomar som inte kunnat beredas en plats på SiS i det akuta skedet och där annan placering därför efterfrågats. Platsbristen har inneburit att ungdomar som bedöms vara i behov av den vård som endast SiS kan verkställa istället placerats på HVB eller i familjehem. Insatserna som ges till följd av platsbristen saknar skalskydd, säkerhet och de befogenheter som SiS har. De har i flera fall inte heller kompetens för målgruppen vilket leder till sammanbrott och ökade risker för berörda ungdomar. Stadens avdelningschefsnätverk barn och unga har utifrån den allvarliga situationen en pågående dialog med SiS och platsbristen bedöms ha minskat något under andra halvåret 2023.

Utvecklingsarbete inom HVB i Göteborgs Stad

Kategoristyrning i Göteborgs Stad

Göteborgs Stad har sedan 2018 arbetat med kategoristyrning. Ett kategoristyrnt arbetssätt handlar om att hitta bästa sättet att försörja ett behov och hitta rätt mix av internt arbete och köpta varor/tjänster/insatser för att stödja uppfyllandet av stadens målsättningar. Spink har i uppdrag att samordna arbetet med kategoristyrning för de fyra socialnämnderna och nämnden för funktionsstöd. Utifrån en nulägesanalys tas en kategoriplan fram. Kategoriplanen innehåller mål och strategier och kan beskrivas som en långsiktig behovsförsörjningsplan som tydliggör vilka insatser som krävs för att möta behoven inom aktuellt kategoriområde. Utifrån kategoriplanen utformas en handlingsplan med strategier och aktiviteter.

Kategoristyrning Barn och unga – HVB

Under 2023 har en kategoriplan för Barn och unga utarbetats och fastställts av de fyra socialförvaltningarna. I kategoriplan Barn och unga finns strategin *Effektiv organisering av HVB och stödboende*. Institutionsvård innebär ett stort ingripande i den enskildes och

dennes familjs liv. Det är därför av stor betydelse att insatsen är av god kvalitet och möter den enskildes behov av stöd och hjälp. Strategin syftar till att se över stadens behov och organisering av insatsen HVB i egen regi. Staden behöver säkerställa att det finns ett utbud som matchar behoven samt att utbudet är ändamålsenligt och kostnadseffektivt.

Till strategin finns två aktiviteter: *Säkerställa ändamålsenlig organisering av befintliga HVB och stödboenden i egen regi* samt *Fler HVB i egen regi*. Den sistnämnda aktiviteten syftar till att utveckla fler HVB i egen regi utifrån tidigare identifierade bristsituationer inom insatsen. Det handlar om att se över möjligheten att ställa om stödboende i egen regi till HVB i egen regi. Vidare att förprojektera för uppstart av ett HVB i egen regi för yngre barn med komplexa behov i samarbete med förvaltningen för funktionsstöd samt förprojektera ett HVB för äldre barn/ungdomar vid sammanbrott samt avlastning för familjehem för att förebygga avbrott.

Under hösten 2023 har man som ett första steg påbörjat arbetet med att hitta en lämpliga lokals, en lokal har besökts som ej visade sig lämplig. En arbetsgrupp kommer att formeras för vidare arbete med frågan.

Aktiviteterna i kategoriplanen omhändertar beslut i kommunfullmäktige § 25 1352/21 om att Göteborgs Stad ska ta fram en plan för hur kommunen på kort och lång sikt kan bedriva fler hem för vård eller boende i egen regi. I Göteborgs Stads budget 2024 finns också uppdrag om att öka andelen hem för vård eller boenden i egen regi. Detta uppdrag kommer att hanteras inom ramen för ovan beskrivna arbete med kategoriplan Barn och unga.

Kategoristyrning Barn och unga - Gryning Vård AB

Ett undantag i lagen om offentlig upphandling (LOU) tillåter köp från eget bolag, en fristående enhet, utan upphandling. Detta kallas in house-undantaget eller Teckal-undantaget. För att undantaget ska gälla ska två kriterier vara uppfyllda:

- Kontrollkriteriet: den upphandlade myndigheten ska utöva kontroll över bolaget.
- Verksamhetskriteriet: minst 80 procent av bolagets verksamhet bedrivs för den upphandlande myndighetens räkning.

Gryning Vård AB ägs av fyra kommunalförbund i Västra Götaland och uppfyller därmed ovan nämnda kontrollkriterier men då inte 80 procent av bolagets verksamhet bedrivs för de ägande kommunerna uppfylls inte verksamhetskriteriet. Placeringar genom Gryning Vård AB behöver således upphandlas genom ramavtal eller direktupphandling. Detta innebär att Gryning Vård AB, trots att staden är delägare i bolaget, behöver behandlas som en privat utförare.

2022 var Gryning Vård AB den största leverantören till Göteborgs Stad av institutionsvård med en omfattning av 16 procent.

I kategoriplan Barn och unga finns kopplat till strategin *Socialtjänsten ska ha en strategisk samverkan med utförare i egen och extern regi* aktiviteten *Utreda om Gryning Vård AB kan omfattas av "in house"-undantaget*. Aktiviteten syftar till att se över

nuvarande situation där staden är delägare i ett bolag som inte uppfyller in-house-undantaget.

Önskemålet om att Gryning Vård AB ska se över sin bolagsstruktur med syfte att om möjligt kunna omfattas av in-house undantaget är lyft till Gryning Vård AB via Göteborgs Regionens socialchefs nätverk samt via socialförvaltningarnas förvaltningsdirektörer. Gryning Vård AB har återkopplat att frågan kommer att lyftas i kommande ägardialoger och i bolagsstyrelsen.

För barn och unga i Samhällsvård (SOU 2023:66)

Regeringen beslutade hösten 2021 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att se över och föreslå åtgärder för hur kvaliteten i vården kan öka när barn och unga placeras i familjehem, jourhem, stödboende och HVB inklusive särskilda ungdomshem. Syftet med uppdraget var att säkerställa att barn och unga som placeras utanför det egna hemmet alltid garanteras trygghet, säkerhet och en i övrigt god vård. Slutbetänkandet *För barn och unga i Samhällsvård* (SOU 2023:66) presenteras under hösten 2023. Utredningen bedömer att det krävs en omfattande satsning och reform för att höja kvaliteten på samhällsvården och lämnar en rad förslag omkring kvalitet i insatsen HVB, nedan presenteras några av dem.

Utredningen framhåller att arbetssätt, metoder och organisation inom hälso- och sjukvården och former för samverkan mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten behöver utvecklas för att placerade barn och unga ska ha en likvärdig tillgång till god och jämlik hälso- och sjukvård. Utredningen föreslår därför att regeringen ger lämpliga myndigheter i uppdrag att:

- beskriva, pröva och utvärdera en eller flera organisatoriska modeller för information, bedömningar och samverkan om placerade barns och ungas hälsa
- genomföra ett utvecklingsarbete i nära samverkan med huvudmän och professionsföreträdare inom barn- och ungdomspsykiatri
- genomföra ett utvecklingsarbete som ökar förutsättningarna för placerade barn och unga att få tillgång till den psykiatriska vård som de har rätt till

Utredningen föreslår vidare att regeringen bör ta initiativ till att analysera de särskilda förutsättningarna för en god och nära vård för placerade barn och unga genom ett uppdrag till lämplig myndighet eller inom ramen för de överenskommelser som regeringen ingår med SKR om omställningen till en god och nära vård.

Samverkan mellan SiS och regionerna behöver enligt utredningen utvecklas omkring hälso- och sjukvård som regionerna erbjuder efter behov i former som de själva bestämmer över. Utredningen föreslår att regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att analysera och beskriva hur de strukturer för samverkan som byggts upp i det pågående utvecklingsprojektet med integrerad vård också kan vara en del av den ordinarie samverkan mellan SiS och regionerna. Integrerad vård är ett utvecklingsprojekt där barn- och ungdomspsykiatri samverkar närmre med SiS särskilda ungdomshem.

Regeringen bör också enligt utredningen initiera ett utvecklingsarbete för att pröva mobila team och digitala lösningar för ökad tillgänglighet till regionens öppna hälso- och sjukvård för barn och unga i särskilda ungdomshem.

Förvaltningens bedömning

De fyra socialförvaltningarna arbetar gemensamt med kategoristyrning inom barn och unga. Ett kategoristyrkt arbetssätt handlar om att hitta bästa sättet att försörja ett behov och hitta rätt mix av internt arbete och köpta varor/tjänster/insatser för att stödja uppfyllandet av stadens målsättningar. Inom ramen för förvaltningarnas gemensamma arbete med kategoristyrning har en kategoriplan Barn och unga upprättats.

Genom arbetet med kategoristyrning och kategoriplan Barn och unga har de fyra socialförvaltningarna ett gemensamt pågående arbete kring att se över nuvarande organisering av HVB i egen regi samt för att bedriva fler HVB i egen regi. Arbetet omhändertar beslut i kommunfullmäktige § 25 1352/21 om att Göteborgs Stad ska ta fram en plan för hur kommunen på kort och lång sikt kan bedriva fler hem för vård eller boende i egen regi. Även uppdrag i Göteborgs Stads budget 2024 om att öka andelen hem för vård eller boenden i egen regi berör direkt arbetet omkring HVB i kategoriplan. Det är viktigt att påtala att kommunen i detta arbete inte ska, eller har befogenheter att, överta annan huvudmans ansvar. Ansvaret att tillgodose behov av särskilda ungdomshem är statligt. Hälso- och sjukvårdsinsatser som ges i samband med placering på HVB är regionens ansvar. Fortsatt samverkan mellan huvudmännen, utifrån deras olika ansvarområden, är en förutsättning för att barn och unga ska få sina behov tillgodosedda.

I det pågående utvecklingsarbetet följer förvaltningarna utvecklingen nationellt och kommer vid behov att anpassa utvecklingsarbetet som beskrivits ovan utifrån eventuella förändringar med anledning av de förslag som presenterats i utredningen *Barn och unga i samhällets vård*. Utredningen innehåller viktiga förslag på åtgärder för staten, regionerna och kommunerna för att för att förbättra samhällsvården för barn och unga.

Förvaltningens bedömning är att intensionerna i motionen och dess förslag omhändertas:

- genom uppdrag i Göteborgs Stads budget 2024 om att öka andelen hem för vård och boende i egen regi
- genom arbetet med kategoristyrning och kategoriplan Barn och unga och dess aktiviteter att se över nuvarande organisering av HVB i egen regi samt för att bedriva fler HVB i egen regi. Arbetet med kategoristyrning omhändertar beslut i kommunfullmäktige § 25 1352/21 om att Göteborgs Stad ska ta fram en plan för hur kommunen på kort och lång sikt kan bedriva fler hem för vård eller boende i egen regi.

Förvaltningens bedömning är att motionen avstyrks.

Beslutet ska skickas till:

Kommunstyrelsen

Stina W Björstedt

Avdelningschef

Annika Ljungh

Förvaltningsdirektör